

OSREDNJA
KNJIŽNICA
CELJE

RUDAR

ČASOPIS PREMOGOVNIKA VELENJE, ŠTEVILKA 7, SEPTEMBER 1999, LETO XXXIII

Izdajatelj**Premogovnik Velenje****Ureja uredniški odbor**

Božena Steiner, Diana Janežič, Dragica Marinšek, Ivo Hans Avberšek, Aca Poles, Peter Pušnik, Boris Potrč, Jože Kožar.

Glavna urednica

Diana Janežič

Novinarica in lektorica

Dragica Marinšek

Oblikovanje

Ivo Hans Avberšek

Grafična priprava

NAŠ ČAS, d.o.o. Velenje

Tisk

Grafika Bizjak Velenje

Naklada

4000 izvodov

Naslov

RUDAR, Partizanska 78, 3320 Velenje, tel. (063) 871-465 int. 18-15, fax (063) 869-131, E-mail Diana.Janezic@rlv.si, Ivo.Avbersek@rlv.si

Glasilo Rudar je brezplačno.

Prihodnja številka Rudarja izide novembra.

Prispevke zanjo lahko pošljete v uredništvo najpozneje do 18. novembra 1999.

Naslovnica

Za dober pridelek so potrebna leta trdega dela.

foto:

Diana Janežič

strani 4,5

Rezultati poslovanja v prvih šestih mesecih leta so bili pravzaprav pričakovani: dosežena je bila izguba, in sicer 1,9 milijarde tolarjev, kar je za polovico leta zelo veliko. Pridobili smo 10,6 milijard prihodka, kar je 45 odstotkov načrtovanega za celo leto in 10 odstotkov manj, kot smo prihodka ustvarili v lanskem prvem polletju. Stroški so dosegli 53 odstotkov za letos načrtovane višine in bili za 5 odstotkov večji kot v lanski prvi polovici leta.

strani 6-9

Z uresničevanjem IV. strateškega cilja želimo v podjetju zagotavljati nova delovna mesta oziroma nadomestne programe zaradi zmanjšanja števila zaposlenih v energetski dejavnosti. Za pospešitev poslovanja na tem področju se z vsemi svojimi prostimi viri, sredstvi in znanjem vključujemo v spodbujanje podjetništva na lokalni in regionalni ravni. Za podporo takšni usmeritvi v Premogovniku Velenje je bila v februarju 1999 ustanovljena Služba za realizacijo poslovnih zamisli.

strani 10,11

28. julija letos je v Sloveniji začel veljati nov Zakon o rudarstvu, 16. septembra pa je Državni zbor Republike Slovenije sprejel tudi nov Energetski zakon. Oba sta usklajena z evropsko zakonodajo. V letu dni bo treba za oba pripraviti okoli 100 podzakonskih aktov, oba zakona pa bo treba prevesti tudi v prakso.

strani 12-14

18. septembra smo Velenjčani s svečano sejo sveta mestne občine Velenje, izdajo knjige Velenje - razprave o mestu in okolici ter osrednjo proslavo na Titovem trgu obeležili 40-letnico razglasitve modernega Velenja. Pred tem je mesto dobilo za darilo zlato plaketo v tekmovanju Entente Florale, sebi pa podarilo tudi prenovljeno restavracijo Klub.

Dobili smo nov energetske zakon

28. julija letos je v Sloveniji začel veljati nov Zakon o rudarstvu, 16. septembra pa je Državni zbor Republike Slovenije sprejel tudi nov Energetski zakon. Ta določa načela energetske politike, pravila za delovanje trga z energijo, načine in oblike izvajanja gospodarskih javnih služb na področju energetike, načela zanesljive oskrbe in učinkovite rabe energije ter pogoje za obratovanje energetskih postrojenj in za opravljanje energetske dejavnosti, ureja izdajanje licenc in energetskih dovoljenj ter organe, ki opravljajo upravne naloge. Tako kot zakon o rudarstvu je tudi energetske zakon usklajen s pravnim redom Evropske unije, oba pa zaostrojata pogoje za poslovanje energetskih, še posebej premogovniških podjetij.

Oskrba z energijo v Sloveniji se po določenih energetskega zakona izvaja kot tržna dejavnost, v kateri se dobavitelj in odjemalec prosto dogovorita o količini in ceni dobavljene energije. Dogovor je lahko sklenjen v obliki kratkoročnih ali dolgoročnih pogodb ali neposredno na organiziranem trgu z električno energijo. Pri usklajevanju ponudbe in povpraševanja po energiji lahko organizator trga daje prednost ponudbam kvalificiranih proizvajalcev in proizvajalcev, ki uporabljajo domača goriva.

Statusa upravičenih odjemalcev po določenih energetskega zakona ne bodo imeli vsi tisti slovenski kupci, ki ne presegajo priključne moči 41 KW na enem odjemnem mestu (gospodinjstva, obrtniki, manjši industrijski obrati...). V strukturi slovenske porabe električne energije predstavlja to 37-odstotni delež in prav kupci te energije bodo najbolj verjetno oziroma potencialno edini kupci električne energije iz TE Šoštanj. Tako opredeljeni trg z električno energijo prav gotovo pomeni zahtevo po izvajanju mnogih aktivnosti za postopno zmanjševanje lastnih stroškov, tako v Premogovniku Velenje kot tudi v TE Šoštanj.

Kakšne so naše možnosti? Prav gotovo dobre, če bomo nadaljevali z uresničevanjem strateških ciljev. Kam bo treba tudi v bodoče usmerjati naše aktivnosti?

1. Do 30. septembra 2000 bo treba podpisati 10-letno pogodbo o prodaji električne energije iz TE Šoštanj oziroma posredno o prodaji lignita iz Premogovnika Velenje. Prodati bo treba okoli 3.100 GWh električne energije na leto, za kar bomo morali odkopati okoli 3,7 milijona ton premoga.

2. Električno energijo bomo prodajali uspešno le, če bo njena cena ustrezna. V ta namen bo treba z vlado preučiti strateško pomembne oblike povezav med slovenskimi podjetji elektrogospodarstva in premogovništva tako, da bo mogoče zagotavljati kupcem

električne energije zanesljivo in dovolj poceni energijo.

3. Energetske zakon predvideva in omogoča privatizacijo v podjetjih za proizvodnjo in distribucijo električne energije ter v podjetjih za pridobivanje premoga. Privatizacija je predvidena s prodajo podjetij strateškemu partnerju z zbiranjem ponudb ali s prodajo delnic. Do leta 2003 se navedena podjetja (tudi TEŠ in Premogovnik Velenje) lahko privatizirajo do največ 45 odstotkov vrednosti lastninskega deleža, s tem da delež posameznega lastnika ali povezanih družb ne more biti večji od 24 odstotkov vrednosti lastninskega deleža. Tudi zaradi navedenih namer lastnika podjetij je pomembno doseči čim bolj kvalitetno strateško partnerstvo med energetskimi podjetji v Sloveniji.

4. Proizvodna cena lignita v Premogovniku Velenje bo morala v naslednjih desetih letih padati realno za minimalno 2 odstotka na leto. Zaradi tega in tudi zato, ker želimo povečati število delovnih mest v Šaleški dolini, bomo nadaljevali z izločanjem dejavnosti, ki niso neposredno povezane s pridobivanjem premoga. Izločene dejavnosti bomo organizirali v samostojno delujoča nova hčerinska podjetja ali jih ustrezno povezali v druga podjetja. Proces izločanja bo potekal postopoma in s ciljem, da se število zaposlenih pri pridobivanju premoga do leta 2010 ustrezno zmanjša.

5. Hčerinska podjetja Premogovnika Velenje bodo svojo dolgoročno strategijo poslovanja morala usmerjati tako, da se bo delež prihodka za dejavnost izven materinskega podjetja vsako leto povečeval. Z novo nastalimi hčerinskimi in drugimi podjetji bo sklenjena dolgoročna pogodba o zagotavljanju ustreznih pogojev za delo s strani podjetja matere ter s strani hčerskih podjetij. S pogodbo bo definirano tudi prehodno obdobje, v katerem bo novo podjetje moralo spreminjati strukturo prihodka.

Na letošnji tretji strateški konferenci Premogovnika Velenje, ki bo zadnji teden v oktobru, bomo sklepali o možnostih za delovanje našega podjetja v Evropski uniji. Prestrukturiranje organiziranosti podjetja in njegovih dejavnosti je prav gotovo pomemben sestavni del aktivnosti, ki jih bo v naslednjih letih treba izvesti. Naloge se ne bomo lotili "kampanjsko" in nepremišljeno, saj moramo vsi skupaj in posamično zasledovati cilj, da Šaleška dolina zaradi postopnega odmiranja premogovniške dejavnosti ne sme izgubljati delovnih mest. To zagotovilo smo tej dolini ne nazadnje dolžni dati in ga tudi uresničiti.

dr. Franc Žerdin

Poslovanje podjetja v prvih šestih mesecih leta

Z varčevanjem do pozitivnega rezultata

Izhodišča za načrtovanje poslovanja v letu 1999 niso bila obetavna: največji blok Termoelektrarne Šoštanj ne bo obratoval štiri mesece, dogovor med Slovenijo in Hrvaško o odjemu električne energije iz Jedrske elektrarne v Krškem še ni sklenjen, julija bo uveden davek na dodano vrednost. To je kljub skrbno načrtovanemu delu v letu 1999 in določeni količini premoga, ki naj bi ga odkopali, pomenilo nenehno prilagajanje proizvodnje in poslovanja.

Tudi zato so rezultati poslovanja v prvih šestih mesecih leta pravzaprav pričakovani: dosežena je bila izguba, in sicer 1,9 milijarde tolarjev, kar je za polovico leta zelo veliko. Pridobili smo 10,6 milijard prihodka, kar je 45 odstotkov načrtovanega za celo leto in 10 odstotkov manj, kot smo prihodka ustvarili v lanskem prvem polletju. Stroški so dosegli 53 odstotkov za letos načrtovane višine in bili za 5 odstotkov večji kot v lanski prvi polovici leta.

Pa še davek na dodano vrednost

Kako je na poslovanje vplivala uvedba davka na dodano vrednost? Z znižanjem cene premoga. Vlada je ob prizadevanjih, da uvedbe tega davka končni porabniki ne bi pretirano čutili, znižala ceno premoga za proizvodnjo električne energije za 7,5 odstotka in kar za 11 odstotkov ceno premoga za proizvodnjo toplotne energije. Nato je sicer ceno slednjega postopoma dvigovala, vendar je sedaj cena tega premoga še vedno za 3 odstotke nižja, kot je bila v začetku leta.

Po besedah dr. Franca Žerdina je uspeh kolektiva, da kljub manjši porabi premoga v TEŠ na tehničnem in likvidnostnem področju vendarle ni bilo večjih pretresov. Poudariti je treba, da smo plače zaposleni dobivali redno in brez večjih zastojev je

potekalo plačevanje obveznosti dobaviteljem.

Da izguba ne bi bila še večja, je vodstvo sprejelo nekaj dodatnih ukrepov: za investicije bo letos na voljo le 3,5 milijarde SIT, materialni stroški ne smejo presegati načrtovanih, stroški storitev morajo biti nižji za 5%, stroški reklame in reprezentance za 15%, drugi stroški dela za 10%, plačilni roki dobaviteljem so odslej 45-dnevni oziroma 90-dnevni in spremenjene so stopnje obračunavanja amortizacije. Pomembno je, da smo povečali zunanjo realizacijo, torej obseg in prihodek poslov, opravljenih za trg, in ta delež je treba še povečevati.

Z manj pretresi so v prvi polovici leta poslovala hčerska podjetja; vsa so imela dobiček.

Najprej manj, zdaj več premoga

V prvem letošnjem polletju smo odkopali 1.702.300 ton premoga, kar je bilo za 6 odstotkov več, kot smo načrtovali za to obdobje. Za primerjavo: lani smo v prvem polletju odkopali 2.332.900 ton premoga. Toplotna vrednost energetskega premoga je bila 9.539 KJ/kg (lani 9.745 KJ/kg) in komercialnega premoga 12.888 KJ/kg (lani 11.635 KJ/kg). Količinska oddaja premoga v tonah je bila v letošnjem prvem polletju

PROIZVODNJA AVGUST 1999

OBRAT	PROIZVODNJA			+ VIŠEK	- PRIMANJ.	ODSTOTEK		DOSEŽEN POVPREČEK
	osn. nač.	mes. nač.	doseženo	na osn. nač.	na mes. nač.	na osn. nač.	na mes. nač.	
PRELOGE	0	0	0	0	0	0	0	0
PESJE	183.700	199.500	171.030	-12.670	-28.470	93,10	85,73	8.144
ŠKALE	169.100	123.500	125.770	-43.330	2.270	74,38	101,84	5.989
PRIPRAVE	15.200	19.000	16.000	800	-3.000	105,26	84,21	762
PREMOGOVNIK	368.000	342.000	312.800	-55.200	-29.200	85.000	91,46	14.895

Primerjava proizvodnje v prvem polletju 1999 z enakim obdobjem leta 1998

obrat	osnovni načrt 1-6 99	doseženo 1-6 99	indeks dosež./načrt	doseženo 1-6 98	indeks 99/98
Preloge	425.000	504.210	118,64	650.030	77,57
Pesje	807.000	733.800	90,93	956.680	76,70
Škale	278.00	365.920	131,63	645.360	56,70
Priprave	94.400	98.370	104,21	80.830	121,70
Skupaj	1.604.400	1.702.300	106,10	2.332.900	72,97

Oddaja premoga

odjemalec	1-6 1998	plan 1999	1-6 1999	3:1	3:2
	1	2	3	4	5
TEŠ	2.305.904 t	3.710.000 t	1.687.707 t	73,2	45,5
elektrika	2.220.791 t	3.544.000 t	1.598.669 t	72,0	45,1
toplota	85.113 t	166.000 t	89.038 t	104,6	53,6
komerciala	31.122 t	40.000 t	16.321 t	52,4	40,8
ostala prodaja	0	50.000 t	0		
skupaj	2.337.026 t	3.800.000 t	1.704.024 t	72,9	44,8

nižja za 27,1 odstotka glede na prvo polletje lani, oddaja v GJ pa je bila letos nižja za 28,6 odstotka.

“Kdor ne pozna letošnjih razmer za načrtovanje odkopa premoga in poslovanje v našem podjetju, bi dejal, da vodstvo vleče nelogične poteze,” komentira poslovno poročilo direktor **dr. Franc Žerdin**. “Za 633.000 ton manjši odkop v prvi polovici leta je sicer bistveno vplival na slabši poslovni rezultat, nam pa ta izpad omogoča lažje manevriranje glede dinamike odkopavanja premoga. Če bi namreč v prvi polovici leta premog odkopavali ‘normalno’, bi imeli septembra na deponiji okoli 1,2 milijona ton premoga, kar bi skoraj zagotovo pomenilo uvedbo kolektivnih dopustov v septembru in oktobru.”

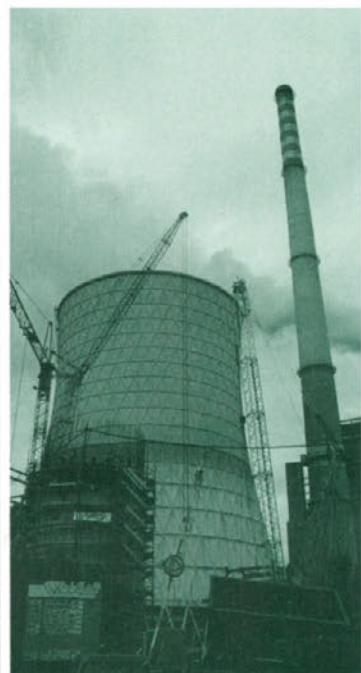
Nasprotno od prvega polletja pa bo treba odkopavanje premoga v drugi polovici leta močno povečati. Tako bodo do konca leta delali vsi odkopi v štirih izmenah in skoraj gotovo tudi v dnevih, ki so v delov-

nem koledarju do konca leta še predvideni kot prosti - to so 6. november ter 27. in 28. december.

Večji odkop in prodaja premoga v TEŠ bosta do konca leta izboljšala finančni rezultat podjetja in zato je direktor dr. Franc Žerdin poudaril, da ob koncu leta podjetje ne sme izkazovati izgube iz tekočega poslovanja. Direktor tudi ne dvomi v uresničitev letošnjega delovnega načrta, čeprav bo treba zanj v oktobru, v novembru in v decembru odkopati povprečno več kot 20.000 ton premoga na dan.

Diana Janežič

Peti blok TEŠ znova v omrežju

28. septembra so po štirimesečni zaustavitvi zaradi vzdrževalnih in obnovitvenih del znova priklopili na omrežje peti blok šoštanjske termoelektrarne. Dela so bila opravljena v predvidenem roku in so uspešno prestala potrebne preizkuse. Še vedno pa je okoli petega bloka gradbišče in delovišče, saj nadaljujejo dela za priključitev razžveplalne naprave na tem bloku. Dela bodo predvidoma potekala še vse do konca leta 2000, ko naj bi napravo predali na menu.

Zaradi štirimesečne zaustavitve največjega bloka termoelektrarne je bil odjem premoga v TEŠ manjši in zato se je zelo povečala deponija premoga. Na njej je bilo v začetku oktobra blizu 700.000 ton premoga.

PROIZVODNJA SEPTEMBER 1999

OBRAT	PROIZVODNJA			+ VIŠEK	- PRIMANJ.	ODSTOTEK		DOSEŽEN POVPREČEK
	osn. nač.	mes. nač.	doseženo	na osn. nač.	na mes. nač.	na osn. nač.	na mes. nač.	
PRELOGE	81.500	0	0	-81.500	0	0	0	0
PESJE	118.300	242.000	222.110	103.810	-19.890	187,75	91,78	10.096
ŠKALE	186.900	165.000	168.010	-18.890	3.010	89,89	101,82	7.637
PRIPRAVE	16.800	15.400	13.980	-2.820	-1.420	83,21	90,78	635
PREMOGOVNIK	403.500	422.400	404.100	600	-18.300	1000,15	95,67	18.368

Ustanovili smo Službo za realizacijo poslovnih zamisli

Izrabit naše prednosti in znanje

V dolgoročnih usmeritvah podjetja je zapisano, da želimo z uresničevanjem IV. strateškega cilja zagotavljati nova delovna mesta oziroma nadomestne programe zaradi zmanjšanja števila zaposlenih v energetski dejavnosti. Za pospešitev poslovanja na tem področju se z vsemi svojimi prostimi viri, sredstvi in znanjem vključujemo v spodbujanje podjetništva na lokalni in regionalni ravni z namenom oblikovanja novih delovnih programov in podjetij, ki bi lahko nudila nove zaposlitve ter prezaposlovanje delavcev iz dejavnosti, ki se spreminjajo v tem okolju. Za podporo takšni usmeritvi v Premogovniku Velenje je bila v februarju 1999 ustanovljena Služba za realizacijo poslovnih zamisli.

Predstavitev službe je pripravljena ob uvažanju **Sistema za realizacijo poslovnih idej in zamisli** v Premogovniku. Glede na obseg dela, ki smo si ga zastavili in na dokaj velik pomen, ki ga tako vodstvo kot celoten kolektiv namenja tej dejavnosti, bomo v prihodnje zagotovo potrebovali še nekaj sodelavcev z nagnjenostjo k podjetniškemu razmišljanju, s pripravljenostjo na hitro spreminjanje in delovanje. Imenovane kvalitete bi navsezadnje morale postati lastne vsem zaposlenim v Premogovniku Velenje.

Cilje Službe lahko strnemo v naslednje projekte:

- a) priprava potrebnih pogojev, uvedba, vodenje in nadziranje **Sistema realizacije poslovnih idej in zamisli**,
- b) **realizacija poslovnih zamisli** skozi poslovne načrte,
- c) priprava pogojev za **racionalno rabo prostih resursov podjetja**,
- d) koordinacija tematsko izbranih projektov v podjetju, ki so posledica prilagajanja Premogovnika Velenje zahtevam EU (Registracija invalidskega podjetja, Celovita preobrazba Premogovnika Velenje, ...),
- e) spodbujanje, razvijanje in spremljanje novih delovnih programov in/ali dejavnosti v in ob podjetju ter ustanavljanje novih podjetij v smislu racionalizacije primarne dejavnosti Premogovnika Velenje.
- f) povezovanje z regionalnimi podjetniškimi centri (RPC-ji), garancijskimi skladi ter ostalimi institucijami na slovenskem prostoru, ki imajo v svojih nalogah razvijanje malega gospodarstva Slovenije,
- g) raziskava možnosti ustanovitve **sklada za odpiranje novih delovnih mest** za podpiranje novih programov, ki pomenijo nova delovna mesta v Šaleški dolini.

Realizacija poslovnih idej in zamisli

Realizacija poslovnih idej in zamisli je:

- realizacija strateških ciljev podjetja,
- usmerjen, pregleden in v poslovno politiko podjetja usmerjen model,
- stopenjski proces, ki vsebuje vse stopnje (od generiranja oz. spodbujanja poslovnih idej in/ali poslovnih zamisli do njihove realizacije).
- Energetski oziroma premogovski scenarij nas zaradi konkurence nujno sili v preobrazbo Premogovnika Velenje, kar pomeni intenzivno iskanje tako poslovnih idej kot poslovnih zamisli za racionalizacijo primarne dejavnosti in za optimalno izrabe vseh za primarno dejavnost ne nujno potrebnih delavcev (nova delovna mesta, programi, podjetja...).

Naš namen je ponovno spodbuditi in nagrajevali množično ustvarjalnost, jo predstaviti kot možnost za uspeh posameznika in kolektiva in s tem pospešiti izrabo vseh vrst znanja in izkušenj na vseh ravneh in delih podjetja in obogatiti razvojno naravnost podjetja. Natančno opisan model podaja postopek od razširjenega iskanja poslovnih idej in poslovnih zamisli do njihove realizacije. Pridobiti in uvesti je potrebno nove poslovne ideje iz najširšega okolja podjetja.

Predstavljeni sistem realizacije poslovnih idej in zamisli vsebuje strategijo načrtovanja množične dejavnosti v podjetju in v okolici, oglaševanje teh aktivnosti, način izvajanja in spremljanje s potrebnimi spremembami. Vanj naj bi bili vključeni vsi zaposleni v Premogovniku, v hčerskih podjetjih in v poslovnem okolju. Predvidevamo gospodarsko ugodne rezultate, se pravi večje prihranke in nove dobičke, kot bodo vložena sredstva, predvsem pa je

najvažnejši namen ustvariti ustvarjalno klimo med zaposlenimi in z njo prenovo podjetja.

V sistemu so pripravljene poti za spontano podajanje vseh vrst poslovnih idej, poseben pomen pa je namenjen vlogi vodij v poslovnemu procesu, ki bodo tudi s službenim nalogo direktorja podjetja posebej zadolženi za spodbujanje in izvajanje celotnega procesa, za učinkovito komuniciranje, seznanjanje z iskanimi cilji izboljševanja delovnih postopkov v procesu ter tudi za iskanje najuspešnejših in njihovo nagrajevanje.

Pripravljena je sodobna informacijska podpora, s katero smo želeli zmanjšati administrativne vplive, skrajšati postopke do izvajanja in nagrajevanja, hkrati pa tudi urediti sistem za zasledovanje skupnih rezultatov sistema.

Poglavitna sprememba, ki bi morala kmalu pokazati rezultate in postati zelo popularna v podjetju, bo uvedba nagrajevanja vseh podanih poslovnih idej. **Vsak zaposleni ali tudi zunanji sodelavec iz okolja, ki bo podal dovolj pripravljeno poslovno idejo,** skladno s poslovno politiko podjetja, bo glede na prvo oceno pripravljenosti poslovne ideje in prihranka **takoj dobil nagrado za prijavo.**

Poslovne ideje bodo razdeljene na **koristne predloge**, ki jih bo potrebno takoj realizirati, na **inovacijske predloge**, ki jih bomo uvajali in nagrajevali po prenovljenem Pravilniku o nagrajevanju poslovnih zamisli ter inovacijski dejavnosti v Premogovniku Velenje ter na **poslovne zamisli** za nove delovne programe, ki jih bomo peljali do izvedbe po pripravljem sistemu.

Naša želja je, da bi pripravljene novosti prodrle do slehernega posameznika v podjetju, še posebej pa, da bi se pripravljem sistem "prijel" in bi vsi zaposleni verjeli, da lahko vplivajo na povečano uspešnost organizacije, tako da bodo postali tudi sami uspešni in zadovoljni skozi lastno ustvarjalnost.

Realizacija poslovnih zamisli skozi poslovne načrte

V okviru projektne šole smo s strani sodelavcev v podjetju pridobili in preverili 55 poslovnih zamisli, ki smo jih združili v pet projektov. Poslovne zamisli smo skladno s Sistemom realizacije poslovnih zamisli predstavili in selekcionirali oziroma verificirali po predvidenih stopnjah in opredeljenih kriterijih.

Na tehnični konferenci so bile predstavljene naslednje poslovne zamisli:

- rudarska gradbena dejavnost,
- betonarna in izdelki iz betonskih mešanic,

- izgradnja igrišča za golf,
- gospodarjenje z odpadki ter
- poslovno sistemska dejavnost.

Tehnična konferenca je sprejela sklep, da je potrebno prvo in drugo poslovno zamisel združiti, zadnji dve poslovni zamisli pa ohraniti prvotno vsebino. Za poslovne zamisli je potrebno izdelati poslovne načrte in le te verificirati na verifikacijski konferenci. V primeru pozitivne verifikacije preide poslovna zamisel v fazo realizacije.

Sklad za odpiranje novih delovnih mest

Naslednja aktivnost Službe so naša prizadevanja za formiranje materialnih, finančnih, kadrovskih, institucionalnih in drugih pogojev za postavitve sistematične podpore novemu ciklusu zaposlovanja v našem lokalnem okolju, to je v **Šaleški dolini** ali pa celo širše, v **Savinjsko-šaleški regiji**, skladno s strategijo regionalnega razvoja Slovenije.

Premogovnik se želi dejavno vključiti v dogajanje na tem prostoru, saj spremenjene razmere nastajajo ravno zaradi zmanjševanja delovnih mest, povezanih z odkopavanjem premoga. Upadajo tudi aktivnosti podjetij, ki so povezane s poslovanjem našega podjetja. Če ne bo dovolj sil, usmerjenih v zagotavljanje razvoja ter v nove podjetniške programe, se nam lahko zgodijo tako neljube posledice, kot so se dogajale vsepovsod po Evropi, od madžarskih opušenih rudnikov, do španskih in angleških, nemških ali poljskih področij. Podobne razmere pa lahko najdemo tudi že pri nas doma, v Zasavju, Lendavi ali Idriji.

Pri organiziranju podpornih dejavnosti želimo sodelovanje vseh zainteresiranih subjektov, ki so že sedaj delovali na tem področju: upravne enote, občine, gospodarske in obrtne zbornice, svetovalne institucije, Zavod za zaposlovanje, podjetja, finančne ustanove ter neposredno male podjetnike. Kot veliko podjetje moramo odigrati ključno vlogo nosilca kadrovskega in gospodarskega potenciala v povezovanju s podjetniki, pri katerih je močnejše izražena njihova tržna naravnost in prožnost na spreminjanje pod vplivom tržnih okoliščin.

Razmišljamo o možnostih za oblikovanje **garancijskega sklada** Šaleške doline ali Savinjsko-šaleške regije, ki naj bi zajel področje občin: Velenje, Šoštanj in Šmartno ob Paki, pri drugi opciji pa še Mozirje, Gornji Grad, Nazarje, Ljubno, Luče in Solčava. Doseči želimo spodbuditev podjetništva v tem delu Slovenije, skozi **politiko podpore in kreditiranja** malega gospodarstva in pri tem tudi **zagotavljanje delnega jamstva** za kredite. S pripravo

takšnega projekta garancijskega sklada želimo v Premogovniku Velenje s sodelovanjem podpornega okolja v regiji ter v občinah vzpostaviti takšne mehanizme, ki bodo življenje v teh občinah naredili prjaznejše.

Pretekle izkušnje pri delu s podjetniki so pokazale, da le-ti poleg svetovanja in usmerjanja potrebujejo predvsem ustrezne finančne spodbude, ki bi jim olajšale **financiranje podjetniških idej**. Poleg bank se z zagotavljanjem sredstev v različnih oblikah ukvarjajo še ministrstva, skladi, zavodi, centri za pospeševanje podjetništva in obrtne zbornice. V Službi za realizacijo poslovnih zamisli preučujemo pogoje za formiranje garancijskega sklada, za katerega velja ocena, da je ena najbolj primernih podpornih oblik, kar priporočajo tako instrumenti Evropske unije kot tudi poročila Svetovne banke.

Naslednja podpora oblika, ki jo raziskujemo, je **tehnološki park**. Z njim ustanovitelji zagotovijo prostorske in ostale materialne pogoje, cel sklop podpornih servisov in finančnih aranžmajev, predvsem pa ugodno infrastrukturo in organizacijo za pospešen razvoj podjetij v modernih tehnologijah, pri raziskovanju in pri prenosu tehnologij iz razvitih držav. Vzpostaviti je potrebno spodbudno zasnovo s sodelovanjem razvojnih oddelkov velikih podjetij, izobraževalnega sistema od srednjega šolstva do univerz, inštitutov in drugih raziskovalnih ustanov ter predvsem z udeležbo finančnih ustanov z vsemi možnostmi od rednega financiranja, subvencij do realizacije najbolj tveganih investiranja rizičnega kapitala.

Banke morajo biti zainteresirane za takšno investiranje, saj z udeležbo svojega kapitala v lokalnem okolju same kreirajo močne finančne subjekte, brez katerih ni solidnega bančništva. Naša naloga je potemtakem tudi najti najbolj perspektivne priložnosti za razvoj takega podjetništva v dolini in regiji. Tehnološki parki pritegnejo visoko usposobljene strokovnjake, zadržijo najboljše kadre in seveda popravljajo demografsko sliko tudi takih področij, od koder bežijo izobraženci v centre.

Racionalna izraba prostih virov podjetja

V okviru področja, ki smo ga zaokrožili pod delovnim naslovom Sklad za odpiranje novih delovnih mest, bo potrebno doseči tudi nekaj pomembnih odločitev v zvezi **racionalno izrabo prostih virov podjetja**. Ta del naših razmišljanj je v veliki meri povezan z organizacijsko sposobnostjo velikega sistema za prilagajanje, v tem primeru s potrebno racionalizacijo na ob-

stojećih dejavnostih, da bi lahko novi delovni programi stekli čim prej in z manjšimi začetnimi stroški.

Pravzaprav je to tista primerjalna prednost, ki jo lahko s pomočjo velikega sistema ponudimo novim podjetnikom, da bodo lažje v začetku nastopili zoper konkurenco in prestopili začetne težave. Vzpostaviti moramo neke vrste **borzo vseh prostih virov podjetja** (zemljišča, zgradbe, delovni prostori, stroji, oprema, naprave, delovni čas in izmene, delovna sila ter druga sredstva vse do neposrednih možnosti za finančne naložbe). Na drugi strani "borzne ponudbe" pa se morajo znajti **poslovni načrti za izrabo prostih zmogljivosti**, za čim več tržno zanimivih izdelkov in/ali storitev. Če se radi pohvalimo, da smo visoko tehnološko razvito podjetje in da smo množica visoko usposobljenega človeškega potenciala, potem tudi pri teh ciljih ne smemo zgrešiti. Seveda je organiziranje tega sistema potrebno izvesti centralno, za uspeh celotnega projekta in vseh soodvisnih pa bodo morali sodelovati tudi vsi vodje in strokovnjaki v podjetju.

V načrtovanem sistemu racionalne izrabe prostih virov podjetja želimo točno določiti, kateri so dejansko prosti viri in jih evidentirati po vrstah in količinsko. Na podlagi analize prostih virov in s pomočjo informacijske baze le-teh smo usmerjeni k izdelavi kriterijev za njihovo poslovno trženje v sistemu realizacije poslovnih zamisli.

Vodenje oziroma koordinacija projektov za prilagajanje Premogovnika zahtevam EU

Za slovenska podjetja je zelo pomembno, kako dobro se bodo pripravila na vstop v Evropsko unijo. Pravila odprtega evropskega trga (prost pretok blaga, kapitala, dela in storitev) bodo preprečila ali v veliki meri omejila sedaj uveljavljene principe poslovanja nacionalnih proizvajalcev električne energije in premogovnikov.

Energetska dejavnost je zelo pomembna za zagotavljanje visoke stopnje rasti gospodarstva Evropske Unije. Njen pomen se odraža tudi v zagotavljanju globalne konkurenčnosti gospodarstva ter v ohranjanju oziroma večanju zaposlenosti.

Veliko novosti prinaša energetska zakon, saj je sestavljen tako, da bo zagotovil konkurenčnost na trgu električne energije po načelih nepristranskosti in preglednosti, uvaja pojem upravičenega odjemalca, ki lahko prosto izbira dobavitelja energije.

V našem podjetju se na novo nastajajoče razmere že več let intenzivno pripravljamo, kar pomeni, da se in se bomo še veliko bolj usmerili k racionalni proizvodnji

energije in uporabi energetske varčnih naprav. Potrebno bo nadaljevati s pred nekaj leti začetim prestrukturiranjem dejavnosti, ki tečejo ob proizvodnji premoga, kar pomeni, da bomo ustanavljali nova hčerinska podjetja.

V kolikor se nadaljnega prestrukturiranja ne bi lotili, bo cena premoga in posledično električna energija iz našega premoga previsoka, ne bomo mogli dovolj intenzivno zaposlovati ne na energetskem in ne na drugih področjih naših dejavnosti.

REGISTRACIJA INVALIDSKEGA PODJETJA

Poslovodni odbor podjetja je 15.6.99 sprejel odločitev, da je treba do 1.1.2000 registrirati hčerinsko invalidsko podjetje. Osnovni vodili za odločitev o registraciji hčerinskega invalidskega podjetja sta dve:

- uskladitev organiziranosti Premogovnika Velenje z veljavno zakonodajo;
- v Premogovniku Velenje je zaposlenih 843 delovnih invalidov; za razreševanje problematike produktivnega zaposlovanja invalidov podjetje nujno potrebuje sredstva, ki jih država namenja za to.

Pred izvedbo registracije je potrebno opraviti analizo posledic take odločitve, in to predvsem analize možnosti za izvedbo registracije invalidskega podjetja, vplivnih faktorjev za registracijo invalidskega podjetja in možnosti prehajanja invalidov ter opredeliti funkcionalne enote v invalidskem podjetju.

Za projekt je predvidena izdelava vseh delnih poročil za vključene enote v podjetju ter priprava delnih poslovnih načrtov za oblikovanje skupnih poročil in poslovnih načrtov invalidskega podjetja. Za izvedbo projekta je vodstvo formiralo delovno ekipo, ki jo poleg usklajevalne skupine sestavljajo še štiri delovne skupine. Sestava delovne ekipe:

- predstavniki organizacijskih enot, ki se združujejo v invalidsko podjetje,
- predstavniki organizacijskih enot, ki zaposlujejo invalide,
- predstavniki združenj delavcev (svet delavcev, sindikat),
- strokovnjaki posameznih področij, ki jih je potrebno pri projektu obravnavati (pravni, računovodski, kadrovski, investicije, razvoj...).

Projekt vodi Služba za realizacijo poslovnih zamisli. Cilj projekta je realizacija poslovne zamisli skozi:

- integrirano **poslovno poročilo** invalidskega podjetja,
- integrirani **poslovni načrt** invalidskega podjetja ter
- **pogodba o poslovno-tehničnem sodelovanju** ter **pogodba o opravljanju sto-**

ritev med Premogovnikom Velenje in invalidskim podjetjem.

CELOVITA PREOBRAZBA PODJETJA

Po odločitvi vodstva podjetja je bilo v okviru neposredne izvršitve sprejetih strateških ciljev družbe na projektni način dogovorjeno in pogodbeno sklenjeno sodelovanje z ITEO, svetovalnim inštitutom, iz Ljubljane. Vodilni razlogi za sklenitev sodelovanja s priznano svetovalno ustanovo so:

- aktiviranje ključnih kadrov družbe za nosilce izvajanja sprememb,
- izdelava dokumenta za celovito preobrazbo družbe, ki bo v pomoč pri dogovarjanju z državo, z ustanovami Evropske unije ter drugimi ter
- iskanje ustreznih organizacijskih rešitev za izboljšanje poslovanja.

Služba za realizacijo poslovnih zamisli aktivno sodeluje v projektu zaradi usmerjenosti celotnega projekta v večkrat poudarjeni četrti strateški cilj: **zagotavljati nova delovna mesta oziroma nadomestne programe za izgubljena delovna mesta v energetski dejavnosti.**

V projektu želimo v celotni družbi določiti in preučiti možne perspektive, motive udeležencev in nosilce poslovnih procesov. Projekt ima tri faze: izhodišča za preobrazbo, možne smeri nadaljnega razvoja in implementacijo sprejetih usmeritev.

Do strateške konference, ki bo konec oktobra, bomo skupaj z ITEO-jem zaključili prvo fazo srednjeročno naravnane projekta. Na strateški delavnici v avgustu so bile obravnavane in potrjene aktivnosti:

- uskladitev vsebinskih vidikov projekta,
- dogovor o tehničnih in metodoloških pristopih,
- identifikacija prodajnih programov in subjektov,
- identifikacija tehnologij dela,
- identifikacija poslovnih področij,
- poslovni profili za:

- a) koncern,
 - b) Premogovnik,
 - c) hčerinska podjetja,
- vizija in razvojni cilji družbe za:
 - d) proces pridobivanja premoga ter
 - e) ostale dejavnosti.

Program zbiranja informacij je bil izveden na osnovi vsebinske podlage za zbiranje, ki je obsegala programsko tržne vidike, strukturo, sisteme, kadre ter ekonomiko, finance in materialne vire.

Bojan Stropnik,
vodja Službe za realizacijo poslovnih zamisli

Od 28. julija velja nov Zakon o rudarstvu

Mineralne surovine niso več zastonj

Naravna bogastva se lahko za tistega, ki jih ima pravico izkoriščati in jih zna, spremenijo tudi v njegovo bogastvo. Zato so si že daleč v zgodovini to pravico prizadevali pridobiti vladarji, kasneje država. Rudarska zakonodaja ima v Sloveniji pestro zgodovino, pa vendar se zadnjih 24 let, od leta 1975, ko je bil sprejet Zakon o rudarstvu, ni spremenila. In to tudi sedaj ne bi bilo potrebno, če bi se leta 1991 Slovenija ne osamosvojila in je bilo treba zamenjati vso zakonodajo stare države ter če ne bi začela postopka za vstop v Evropsko unijo.

“Vsebina novega rudarskega zakona, ki je začel veljati 28. julija letos, je v tehnično-strokovnem delu, ki obravnava raziskovanje in izkoriščanje mineralnih surovin, skoraj brez bistvenih sprememb,” je najprej pojasnil **dr. Boris Salobir**, direktor direkcije za rudna bogastva pri Ministrstvu za gospodarske dejavnosti Republike Slovenije.

Zakon je naravnan tako, da zagotavlja urejeno pridobivanje mineralnih surovin ter gospodarjenje in upravljanje z njimi. Zahteva upoštevanje sodobnih spoznanj v rudarski in geotehnoški stroki ter ju obe priznava za merodajni izobrazbi za rudarska dela. Preciznejši je pri naštevanju mineralnih surovin, podeljevanju dovoljenj, projektiranju, izobrazbi, varstvu in zdravju pri delu. Zakon ščiti interese in suverenost rudarske stroke ter daje pravno podlago za izdelavo novih tehničnih predpisov in predpisov iz varstva in zdravja pri delu ter standardov za pravilno, varno in sodobno izvajanje rudarskih del na površini in pod zemljo.

Ob vseh teh spremembah pa uvaja veliko novost: podeljevanje koncesij in plačevanje rente od pridobljene koncesije za raziskovanje in izkoriščenje mineralne surovine. “Po novem zakonu ima samo država pravico do izkoriščanja mineralnih surovin. Te so dosedaj posamezniki in podjetja izkoriščali, brez da bi za to svoje početje lastniku, državi torej, kaj plačali. Odslej bo vsakdo, ki bo želel pridobivati, predelovati in prodajati mineralno surovino moral najprej od države pridobiti delež pri njeni rudarski pravici, to je koncesijo, nato pa plačati še delež od vrednosti mineralne surovine, ki jo iztrga iz zemljine površine ali izpod nje. Doslej je bila vrednost te mineralne surovine - nič,” je dejal dr. Salobir.

Uvedba koncesij bo prinesla za slovenska rudarska in premogovniška podjetja kar

nekaj težav, uredila pa bo razmere v tej panogi in zaostri konkurenco.

“Polovica denarja, zbranega s koncesijami, naj bi se stekala v rudarski sklad, druga polovica pa na račun občin, v katerih so rudarska podjetja. Občina bi s tem denarjem lahko popravila infrastrukturo, ki je bila poškodovana zaradi rudarskih del ali sanirala črne kope oziroma stare kope, katerih lastnik ni znan. K tem sanacijam ne spadajo skladi za sanacijo rudarske škode, kajti ti ostajajo takšni, kot so bili dosedaj. Sredstva, zbrana v rudarskem skladu pa bi država namenjala za raziskave, študije, sanacije, pomoč. Na leto naj bi s koncesijami zbrali od 600 milijonov do milijarde tolarjev.”

Zakon o rudarstvu na nekaterih področjih pridobivanje mineralnih surovin liberalizira oziroma postopke poenostavlja, na nekaterih pa otežuje. Uporabniki zakona bodo gotovo v njem našli prazne prostore oziroma nedorečenosti, vendar bo ta mesta zapolnilo 60 dokumentov in podzakonskih aktov, ki bodo zakon naredili povsem operativen.

Kaj pa vse spremembe v novem zakonu konkretno pomenijo za Premogovnik Velenje? Dr. Salobir pojasnjuje: “Skorajda nobenih sprememb ne bo. Pridobivanje premoga v Šaleški dolini je strateška dejavnost, za katero so že pridobljene vse pravice. Določeno je pridobivalno območje in obseg izkoriščanja premoga v njem je odvisen od interesov države do domačega premoga. Lokalna skupnost, ki je veliko pričakovala od sprejetja Zakona o rudarstvu, na sedanje stanje nima veliko vpliva, saj pridobljene pravice ni mogoče odvzeti na preprost način. Imajo pa lokalne skupnosti velik vpliv na podeljevanje novih pravic, saj morajo sodelovati pri izdajanju soglasij za pridobivanje mineralnih surovin na njihovem območju.”

Diana Janežič

Dr. Boris Salobir: "Po novem zakonu ima samo država pravico do izkoriščanja mineralnih surovin."

Energija bo tržno blago

16. septembra je parlament sprejel Energetski zakon

Dolgo pričakovani - in pripravljeni - energetski zakon je torej sprejet. To je pomemben zakon, ki določa načela energetske politike, pravila za delovanje trga z energijo, izvajanje gospodarskih javnih služb, načela zanesljive oskrbe z energijo in podobno. Ustanovljena bo neodvisna organizacija za nadzor nad delovanjem trga z električno energijo in zemeljskim plinom - Agencija za energijo.

Oskrba z energijo bo namreč poslej tržna dejavnost, kajti dobavitelj in odjemalec se bosta lahko prosto dogovarjala za količino in ceno dobavljene energije. Zakon med drugim določa tudi privatizacijo javnih podjetij za proizvodnjo in distribucijo električne energije in javnih podjetij za pridobivanje premoga. Privatizacija pa ne bo mogoča v podjetju, ki opravlja dejavnost prenosa električne energije, upravljanja prenosnega omrežja in organiziranja trga z električno energijo (sedanji ELES), ter v nuklearni elektrarni Krško.

Zakon uvaja precej novih pojmov. Tako med drugim pojem "kvalificiranega proizvajalca", to je tisti proizvajalec, ki v posameznem proizvodnem objektu pridobiva električno energijo z nadpovprečno doseženim izkoristkom. Nov je pojem "nasedle investicije", kar pomeni investicije v energetske objekte pred 1.1.1997 in v tržnih razmerah niso rentabilne. Pravna oseba, ki je po novem zakonu določena za organiziranje trga z električno energijo in zemeljskim plinom, se imenuje "organizator trga" in naj bi v Sloveniji še naprej bil ELES.

Energija bo poslej tržno blago, vendar bodo le "upravičeni odjemalci" lahko prosto izbirali dobavitelje električne energije. To pa so tisti odjemalci, ki presegaajo priključno moč 41 kWh na enem odjemnem mestu.

Po mnenju direktorja našega podjetja dr. Franca Žerdina je tako v novem Energetskem zakonu kot novem Zakonu o rudarstvu dobra dolgoročna naravnost obravnave posameznih področij. Energetski zakon namreč predvideva sklepanje dolgoročnih (za 20 let) in kratkoročnih pogodb, dolgoročnih energetskih bilanc, razvojne načrte omrežij in med okoli 50 podzakonskimi akti predvideva tudi nacionalni energetski program.

Žal pa je bil, po besedah dr. Žerdina, nov zakon narejen v ozkem krogu ljudi in tudi podzakonski akti bodo nastajali izven podjetij sistema, pri svetovalnih podjetjih. Torej podjetja, ki bodo poslej morala poslovati v skladu z energetskim zakonom, niso imela veliko vpliva na njegovo nastajanje in zato tudi niso obdelane posledice

izvajanja zakona za celoten elektroenergetski sistem. Ta pa se ubada z izgubami iz preteklih let ter z zelo veliko dolgoročno in precejšnjo kratkoročno zadolženostjo. Tudi privatizacija javnih podjetij za proizvodnjo in distribucijo električne energije je določena zelo teoretično, mnogo vprašanj pa se pojavlja pri praktičnem izvajanju teh določil.

Kako bo izvajanje energetskega zakona vplivalo na poslovanje Premogovnika Velenje? Preveriti bo treba strateške cilje podjetja, predvsem stroške za njihovo izvajanje, znižati ceno premoga in preučiti načine nižanja cene, med katerimi je pomembnejši način nižanje števila zaposlenih pri neposrednem pridobivanju premoga ter bo zato treba izločati dejavnosti in ustanavljati hčerska podjetja. /dj/

Kako bo izvajanje energetskega zakona vplivalo na poslovanje Premogovnika Velenje?

40 let mesta Velenje

Najlepše darilo

Ob svojem 40. rojstnem dnevu je Velenje dobilo prav posebno darilo: zlato plaketo za najlepše urejeno evropsko mesto. Darilo je dragocenejše tudi zato, ker sta Velenje in Šaleška dolina dolga leta nosila pečat onesnaženega, industrijskega okolja.

Zlato plaketo je Velenje osvojilo v letošnjem evropskem tekmovanju Entente florale, kamor se je prijavilo skupaj z 21 mesti in vasi iz 11 evropskih držav. Komisija si je Velenje ogledala 13. junija, 10. septembra pa je bila v nemškem Augsburgu slovesna razglasitev rezultatov. Na njej je bil tudi direktor Sektorja za raziskave in razvoj v našem podjetju dr. Milan Medved.

Rudar: "Kako je bilo slišati razglasitev zlate plakete za Velenje?"

Dr. Medved: "Lepo. S podelitvijo zlate plakete je Velenje dobilo priznanje za napore, ki jih je zadnja leta, predvsem pa zadnji dve leti, vlagalo v urejenost okolja."

Rudar: "Ali bi lahko rekli, da si del tega priznanja lastimo tudi v Premogovniku Velenje?"

Dr. Medved: "Prav gotovo. Predsednik ocenjevalne komisije je v obrazložitvi o podelitvi tega priznanja Velenju dejal, da je to moderno zasnovano, urejeno, dobro vzdrževano in lepo mesto, da pa je vrednost nagrade toliko večja, ker je Velenje rudarsko mesto, ki leži ob premogovniku, pa tega v mestu sploh ni opaziti. V zasebnem pogovoru je predsednik še dejal, da so bili člani komisije ob ogledu Velenja radovedni, kaj bodo videli, ko bodo prišli na območje premogovnika. Bili so preseanečeni, saj so vajeni, da ponavadi mesta

skrivajo rudniške ali premogovniške naprave. Mi pa smo jih povabili, da si območje premogovnika posebej ogledajo."

Rudar: "Smo se v našem podjetju posebej pripravili na obisk komisije?"

Dr. Medved: "Ne. Sedanji izgled našega okolja je rezultat dolgoletnega načrtovanega dela z okoljem. Res pa je, da smo sodelovali v pripravi akcije Entente florale, ki je skozi celo leto tekla v Velenju."

Rudar: "Komisija je torej prišla, videla, odšla in nam podelila priznanje, mi pa bomo vztrajali pri urejevanju okolja!"

Dr. Medved: "Vsekakor. Želim si, da bi bilo to tekmovanje vsako leto, ker bi nas to vse skupaj sililo v urejevanje okolice. Ugotovili smo, da lahko s skupnim načrtovanim delom in motiviranjem prebivalcev mesta z relativno skromnimi denarnimi sredstvi uredimo našo okolico. Pomembno je, da bi polepšano podobo mesta ohranili in jo še izboljševali, saj mi živimo v tem okolju in z njim vsak dan." /dj/

V tekmovanju Entente Florale so bila nagrajena mesta:

z zlatimi nagradami - Fulda/Hessen (Nemčija), Cesson Sevigne (Francija), Velenje (Slovenija) in Wetherby (Velika Britanija);

s srebrnimi nagradami - Chaves (Portugalska), Doetinchem (Nizozemska), Oudenaarde (Belgija), St. Veit/Glan (Avstrija), Tata (Madžarska) in Westport (Irska);

nagrajene vasi:

z zlatimi nagradami - Bad Schönau (Avstrija), Houffalize (Belgija), Juvinge (Francija);

s srebrnimi nagradami - Arce (Nizozemska), Bük (Madžarska), Kenmare (Irska), Schweickershausen (Nemčija) in Waringstown (Velika Britanija);

z bronastima nagradama - Kranjska Gora (Slovenija) in Vila Nova da Barquinha/Tancos (Portugalska).

Tam, kjer včeraj še...

40 let mesta Velenje

Priveditve ob letošnjem občinskem prazniku se bodo letos vrstile vse leto, vrhunec pa so dosegle 18. septembra, ko smo meščani in meščanke s svečano sejo sveta mestne občine Velenje, izdajo knjige Velenje - razprave o mestu in okolici ter osrednjo proslavo na Titovem trgu obeležili 40-letnico razglasitve modernega Velenja.

Slavnostni govornik na svečani seji sveta mestne občine Velenje je bil župan Srečko Meh. Nanizal je dogodke iz 40-letne zgodovine Velenja in poudaril mejnike, ki ga delajo za posebno mesto. To so predvsem udarniško delo, sožitje in strpnost prebivalcev mesta, ki so prišli vanj z vseh koncev nekdanje skupne domovine, ter hiter gospodarski in družbeni razvoj, ki še danes ne pojenja. Pozval je prebivalce Velenja naj bodo ponosni na svoje mesto. "Naj bo zlata plaketa, podeljena Velenju v tekmovanju Entente Florale, vzgon za vse nas, da bomo Velenju vrnili sijaj lepega in zeleneega mesta," je še dejal župan.

Svečana seja se je nadaljevala in sklenila s podelitvijo priznanj, plaket in grbov mestne občine Velenje najzaslužnejšim občanom in občanom v letu 1998. Priznanja so prejeli: Karli Stropnik, Ciril Vrtačnik, Branko Mahne, Vinko Ježovnik, Jože Ramšak, Anton Košir in Ivan Jelen. Plakete so prejeli Katarina Srebotnik, Jože Oštir in Božo Lednik, grba mestne občine Velenje pa Planinsko društvo Velenje ob svoji 50-letnici ter Dom za varstvo odraslih. Poleg omenjenih priznanj so vsi prejeli tudi poseben zlatnik, izdelan ob 40-letnici mesta Velenje.

Po seji sveta so v avli občinske stavbe med bralce pospremili knjigo "Velenje - razprave o zgodovini mesta in okolice", ki pomeni celovit pregled preteklosti naših krajev, saj se zgodovina Velenja kljub vsemu ni začela pred komaj 40 leti. Avtorjev novega knjižnega dela je več, besedila je zbral Tone Ravnikar in knjigo grafično uredil Goran Semečnik.

Ob 20. uri pa se je na Titovem trgu, kjer je bilo pred 40. leti odprto središče mesta, začela osrednja proslava ob letošnjem občinskem prazniku in 40. rojstnem dnevu modernega Velenja. Na več prizoriščih so se pred več tisoč glav množico Velenjčanov zvrstili nastopajoči: Pihalni orkester Premogovnika Velenje, Mali orkester Glasbene šole Fran Korun Koželjski, združeni mešani pevski zbori, združeni otroški pevski zbori, častna četa Premogovnika Velenje, Amatersko gledališče Velenje, Kino-klub Paka Velenje, Res Nullius, Plesni teater IN ter solisti Irena Vrčkovnik, Sanja Mlinar, Natalija Verboten, Matjaž Jelen, Matjaž Ograjenšek in Zoran Benčič.

Nagrajenci ob 40-letnici mesta

S pesmijo in umetniško besedo so povežali preteklost s sedanostjo. Zelo učinkovita vizuelna dopolnitev celotnega scenarija, ki je bil delo lva Stropnika, režija pa v rokah Jožeta Krajncja, je bil film o rasti Velenja. Na pročelju občinske stavbe so se vrteli prizori udarniškega dela, prvih stanovanjskih zgradb, komunalne ureditve mesta, slike pa so spremljale besede vseh dosedanjih predsednikov občinskih skupščin.

V starejših in malo mlajših prebivalcih Velenja so se budili spomini, saj so mnogi sedanjci Velenjčani aktivno sodelovali pri gradnji novega Velenja. Žal priložnosti, da bi po uradni proslavi sedli h kozarčku in s sokrajani premleli te spomine, ni bilo. Odplaknil jo je dež. In ker je Velenje mesto priložnosti, bo priložnosti za to gotovo še veliko.

Diana Janežič

Ob svojem 40. rojstnem dnevu je vrata odprla prenovljena Restavracija Klub

Okusen obrok v prijetnem okolju

20. septembra 1959, prav na dan svečanega odprtja središča modernega Velenja, je prve goste sprejel nov lokal na robu glavnega mestnega trga - Delavski klub. To ni bila gostilna, ampak klub, kjer so lahko delavci po napornem delu v miru prelistali dnevne časopise, odigrali partijo šaha, spili kavo. Alkoholnih pijač niso točili in kajenje ni bilo dovoljeno. Stene so krasile razstave umetniških slik.

V prenovljeni Restavraciji Klub je dobrodošel vsak gost, posebej pa s ponudbo želijo pritegniti šolajočo mladino in ljudi, ki zaradi daljšega delovnega časa ali drugih razlogov, ne kósijo doma.

Časi so se spreminjali in v klub prinesli tobak in alkohol in nove goste - ob koncih tedna so vanj vedno raje zahajali študentje, ki so s kolegi premlevali svoje učne in druge (ne)uspehe. Prostor je bil zelo primeren za novoletne, sindikalne in podobne zabave. Vsa ta množica obiskovalcev je v Delavskem klubu puščala sledove, ki so mu po tridesetih letih dajali že kaj klavrno podobo. Zato je leta 1989 Delavski klub doživel prvo prenovno - po mnenju mnogih Velenčanov na slabše - in postal Restavracija klub.

Takšne in drugačne restavracije so začele rasti kot gobe po dežju in tudi dobra kuhinja in ustrezljivo osebje Kluba nista zmogla slediti konkurenci, spremembam v prehrani in načinu postrežbe in zadovoljevati vedno zahtevnejših gostov. Tudi uvedba tako imenovanega "fast food" dela restavracije ne. Vodstvo podjetja GOST je bilo pred odločitvijo za prenovno.

Ko so prvi gostje 15. septembra letos stopili v prenovljene prostore Restavracije Klub, so potrdili, da je bila odločitev o prenovi pravilna. "Zalogaj se je sprva zdel kar

enostaven, toda ko smo začeli z deli, smo porušili vse, razen štirih sten, ki držijo skupaj stavbo," je povedal direktor GOSTa Martin Steiner. "Prezidali smo notranjost, zamenjali vso inštalacijo, vgradili klimatske naprave, zamenjali okna, obnovili fasado, popravili streho in, seveda, povsem nanovo opremili kuhinjo in restavracijski del." Gradbena dela je opravilo podjetje Gradis, za notranjo opremo pa je poskrbela arhitektka Andreja Štok. Likovna oprema lokala je delo Stojana Špegla, slike je ustvaril akademski slikar Milan Todič, kipce pa kipar Ciril Hočevnar.

Restavracija Klub je zdaj moderen, svetel in zračen lokal, modernemu načinu življenja in prehranjevanja pa je prilagojena tudi njena ponudba. Večji del restavracije je namenjen uživanju manjših pripravljenih obrokov, predvsem testenin, pizz, jedi na žaru, juh, solat in sladic. Posebnost je ponudba jedi za zajtrk. Pestra pa je tudi izbira jedi po naročilu, ki jih lahko gostje naročijo v posebnem delu restavracije.

V prenovljeni Restavraciji Klub je dobrodošel vsak gost, posebej pa s ponudbo želijo pritegniti šolajočo mladino in ljudi, ki zaradi daljšega delovnega časa ali drugih razlogov, ne kósijo doma. Da je to restavracija modernih, dinamičnih ljudi, kažejo tudi manj stroga oblačila strežnega osebja. Vodja restavracije Darko Lamprecht zagotavlja, da bo obisk novega "kluba" za vsakega gosta doživetje.

Okolica Restavracije Klub bo do spomladi še neurejena. Odstranili so pokrito teraso in bodo namesto nje postavili zimski vrt.

Diana Janežič

Sodobna zdravstvena ustanova

80 let Bolnišnice Topolšica

V petek, 1. oktobra, so v kinodvorani v Topolšici proslavili 80-letnico Bolnišnice Topolšica. Slavnostne besede ob jubileju so izrekli direktor bolnišnice dr. Janez Poles, minister za zdravstvo Republike Slovenije dr. Marjan Jereb in župan mestne občine Velenje Srečko Meh. V kulturnem programu je nastopila štiričlanska saksofonska zasedba z Dunaja z gostoma na tolkalih. V petek in soboto so pripravili tudi strokovno posvetovanje o sodobni diagnostiki in zdravljenju bolezni prsnega koša, na katerem je sodelovalo okoli 150 zdravnikov iz vse Slovenije.

Da je voda rečice Toplica zdravilna, so po pisnih virih ugotavljali že v 16. stoletju. Sredi 19. stoletja je bilo zdravilišče odprto za javno uporabo in priljubljeno tudi članom dunajskega dvora. Predvsem so zdravili bolezni dihal, slabokrvnost in splošno oslabeledost. Ko je v 20. letih tega stoletja po naših krajih pustošila epidemija tuberkuloze, pa je država maja leta 1919 iz skromnega zdravilišča ustanovila prvi sanatorij za zdravljenje tuberkuloze v Sloveniji.

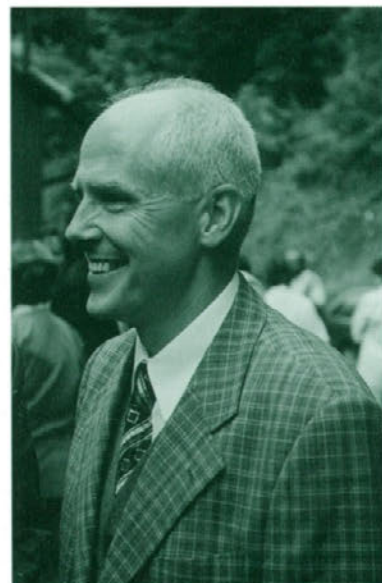
Danes je Bolnišnica v Topolšici pomembna zdravstvena ustanova v mreži slovenskih bolnišnic. Kar nekajkrat so jo poskušali zapreti - na srečo niso uspeli - in še danes je njen razvoj oviran zaradi nedoločenih pogojev in načina lastninjenja javnih zavodov, vendar v Topolšici kljub vsemu z naložbami v ljudi, znanje in opremo trdo delajo in dosegajo zelo dobre rezultate.

Na leto sprejmejo v bolnišnico na zdravljenje 3.600 bolnikov in jih ambulantno pregledajo okoli 9.000. Izvajajo vrsto pregledov: bronhoskopije, obremenitve, ultrazvok srca, gastroskopije... V bolnišnici je 142 postelj, za svoje delovanje pa bolnišnica prejme od zdravstvene zavarovalnice na leto okoli 878 milijonov tolarjev. Okoli 17 odstotkov denarja pridobijo v bolnišnici sami s svetovalno dejavnostjo in preventivnimi pregledi.

Danes so v Bolnišnici Topolšica specializirani za celovito diagnostiko bolezni prsnega koša, dihal, prebavil, funkcionalno diagnostiko srčno-žilnega sistema, jemljejo odmerke tkiv, izvajajo nekaj zelo zahtevnih in pomembnih terapevtskih posegov. Janez Poles, dr. med, spec. interne medicine, s ponosom zre na prehojeno pot in je optimist tudi vnaprej. Kolektiv bolnišnice je zelo delaven, strokovno usposobljen, ob razumevanju in pomoči številnih podjetij v Šaleški dolini pa tudi nenehno posodablja opremo.

Zato se je v svojem govoru na praznovanju posebej zahvalil za pomoč in podporo upravam in kolektivom Premogovnika Velenje, TE Šoštanj, ERE in Gorenja Gospodinski aparati.

Želi si le, da bi z uredjenim lastninskim statusom bolnišnice lahko uresničili številne načrte. To sta predvsem nov endoskopski center in oddelek za magnetno resonanco pa še številne posodobitve in spremembe, ki omogočajo boljše delovne razmere za zdravstveno osebje in naredijo bolnikom bolnišnico prijaznejšo.

/dj/ **Dr. Janez Poles s ponosom zre na prehojeno pot in je optimist tudi vnaprej.**

Matej Špeh in nemški ovčar Ars sta reševala ljudi po potresu v Turčiji

Ni bila vaja, šlo je zares!

Katastrofalni potres, ki je 17. avgusta stresel zahodni del Turčije, je naredil svet nekoliko manjši in - paradoks - prijaznejši. Prizadetemu prebivalstvu so priskočili na pomoč ljudje z vsega sveta, tudi sosedje Grki, s katerimi so sicer "politično" sprti. Slovenci tradicionalno pomagamo vsem, ki so pomoči potrebni kjerkoli po svetu. Tako je tudi v Turčijo dva dni po potresu prispela desetčlanska ekipa vodnikov z reševalnimi psi. Med njimi sta bila tudi naš sodelavec Matej Špeh in njegov Ars.

K tričlanski Metejevi družini spada tudi četrti član: Ars

"Vtisi iz Turčije so močni, tudi zato, ker je bila to najina prva izkušnja reševanja "v živo". To ni bila vaja," je najprej povedal osemindvajsetletni Matej, ki je sicer zaposlen kot elektrotehnik v delavnici Elektro remonta in vzdrževanja. Turčijo si bo zapomnil v glavnem po dveh čisto različnih stvareh: katastrofi, ki jo je povzročil potres, in neverjetno prijaznih, dobrih ljudeh.

Ob 3. zjutraj je bilo vsega konec

Da so razmere po naravni nesreči katastrofalnih razsežnosti sprva malce kaotične, neurejene, je verjetno "normalno" v vsakem takšnem primeru, saj se v nekaj

sekundah dobesedno sesuje vse: ne le hiše, tudi infrastruktura, organizacija. Potem primanjkuje delovne sile in strojev za vse, kar je treba čimprej storiti. Posledice potresa so bile res katastrofalne. Slovenci so bili napoteni v Yalovo, obmorsko letoviško mesto, 80 kilometrov od epicentra potresa. Pozimi je to mesto štel 80.000 prebivalcev, poleti še 40.000 več. Veliko je bilo turistov, mnogi Turki so si po vrnitvi z dela v zahodnoevropskih državah tukaj kupili hiše, stanovanja. Bila so draga, so vedeli povedati domačini.

"Vse to je šlo tisti torek zjutraj v nič. Hiše, zgrajene v zadnjih 10 letih so se sesule v prah, zložile vase kot harmonike. Ni neznano, da je bila k temu veliko kriva nekvalitetna gradnja in o tem sem se sam prepričal, ko sem moral razbiti betonsko ploščo, pod katero smo slutili živega človeka. Dvakrat, trikrat sem udaril s krampom, pa je počila.

Razmere so se slabšale iz dneva v dan, velika vročina je ovirala delo in hkrati še zmanjševala možnosti, da bi našli čim več preživelih. Vročina in smrad, ki se je širil povsod, sta bila neznosna in sta posebej pse zelo ovirala. V glavnem smo reševali ponoči in delali v skupinah po tri ter se menjavali. Dva psa sta iskala okoli pol ure, nato pa sta šla za pol ure počivat in je iskal tretji. Naša naloga je bila nakazati, kje so živi v ruševinah, nato pa prepustiti delo drugim reševalcem in strojem. Ker pa je manjkalo delovne sile, smo včasih tudi sami odstranjevali material. Kot so nam povedali, naj bi našli šest preživelih," obuja spomine Matej in se ob tem spomni

usod ljudi, ki so sicer preživeli potres, a se soočili z novo nesrečo: izgubili so otroke, starše, cele družine, izgubili so vse imetje, ostali pod milim nebom.

“Turki so zelo odprti ljudje. Bili so izredno gostoljubni, prijazni, čeprav so živeli v kaotičnem stanju. Povsod so nas pozdravljali, se nam zahvaljevali za pomoč, za to, da smo prišli, objemali, božali pse, nam prinašali cigarete, hrano, ki je skorajda sami niso imeli. Ko smo odhajali, so se prišli na letališče posloviti od nas. Prav priljubili so se mi, saj so delovali zelo blagi, dobri,” je dejal Matej.

Slovenski reševalci so živeli v svojih šotarih na nogometnem stadionu. S sabo so pripeljali hrano zase in za pse ter vso potrebno opremo, saj od Turkov niso mogli pričakovati ničesar. Veliko je bilo že to, da so jim priskrbeli vodo v plastenkah in kruh.

Pes je človekov najboljši prijatelj

Zveni oguljeno, a drži. Matej to ve. Z Arsom sta skupaj od njegovega rojstva, to je pet let. Je nemški ovčar brez rodovnika. Je pes, za katerega rečemo, da le govoriti ne zna. Pa to ni res, saj se z gospodarjem pogovarjata in razumeta brez besed.

“Z Arsom sva začela delati v velenjskem kinološkem društvu in ker nima rodovnika, ni smel tekrovati. Želel pa sem se intenzivneje ukvarjati z vzgojo psa. Ravno v tem času se je v Ljubljani podrl Kolizej in seznanil sem se z reševanjem izpod ruševin s pomočjo psov. Zvedel sem, da v Celju obstaja Mobilna enota reševalnih psov in sem se ji pridružil.

Vključen sem v dve reševalni organizaciji: v Društvo reševalnih psov Slovenije in v Gorsko reševalno službo. Prva organizacija se ukvarja predvsem z iskanjem pogrešanih oseb in oseb v ruševinah. Pri GRS pa iščemo ljudi, zasutih v plazovih in tudi pogrešane ljudi. Za reševanje izpod ruševin in za reševanje izpod plazov obstajajo tri stopnje izpitov ter dve stopnji za iskanje pogrešanih oseb. V Sloveniji je s takšno stopnjo usposobljenosti, kot sva midva z Arsom, med 20 in 30 reševalcev. Na leto imamo dve preizkušnji in na podlagi rezultatov pri njih se lahko uvrstiš v mobilno enoto reševalnih psov.”

Motiv reševalnih psov seveda ni humanitarne narave. Iskanje osebe, ki je skrita, zasukata, je za psa igra in tako potekajo tudi treningi. Matej pripoveduje: “Treningi psov za te naloge so organizirani v Kinoloških društvih, ne v vsakem; midva z Arsom trenirava v Celju. Psa usposabljam na poligonih in na terenu. Biti mora iznajdljiv, ne sme se bati višine. Drugi del treninga pa je uporaba vonja, saj pes pri

reševanju išče žive ljudi. Psu je treba dopovedati, da išče ljudi. To dosežemo z igro, na primer, da se človek z njim igra, nato pa se mu skrije v ruševine in ga mora najti. To je zanj igra.”

Ko dom postane kup ruševin...

Delo s psom je Matejev način življenja. Živi dinamično. Odkar pomni, hodi v hribe. Ni alpinist, ampak gornik. Veliko tudi smuča. Na videz so to povsem običajni hobiji, a ukvarjanje s psom zato, da bi skupaj reševala ljudi v težavah, je vendarle neko posebno nagnjenje. Arsu mu je odprl nove poglede na življenje in brez njega si vsakdana ne zna predstavljati. “Oba s psom morava biti ves čas v fizični kondiciji, pes tudi v iskalni kondiciji. Zato redno trenirava, kajti nikoli ne veva, kdaj naju bodo kje potrebovali.”

Matej in Arsa sta velika prijatelja.

Da bi ju le čim manjkrat in da bi Matejeva in Arseva skrivanja bila čim večkrat le igra!

Diana Janežič

Na obisku pri udeležencih preventivnega aktivnega oddiha v Fiesi

Zdravje je čisti dobiček

Do srede je bilo deževno, megleno, hladno vreme in zato se je teden vlekel kot jara kača. Ubijajoče. Ko je v četrtek končno posijalo sonce, sta moja delovna vnema in volja do življenja narastli. Ampak prava injekcija volje je prišla v petek. No, seveda, že petek je primerna doza, toda ta petek smo se z družino popoldne odpeljali proti morju. Deloma po službenih poteh, deloma na oddih ob koncu tedna. V Fiesi, v hotelu Barbara, se je tisti konec tedna, 11. septembra, zamenjala skupina udeležencev preventivnega programa in obisk pri njih je bil službeni del mojega skoka do morja.

Vonj po morju, borovcih in kaj vem čem še je bil kot vstop v čudežno deželo. Dež, slaba volja, utrujenost so bili pozabljeni. Ni pravice: pravijo, da je Slovenija majhna dežela, pa so vendarle ljudje ves teden le 200 kilometrov stran od mene uživali v soncu poznega poletja. Nasmejani in zagoreli obrazi mojih sodelavcev, ki so deset dni preživeli v preventivnem programu, so mi brez vprašanj in besed povedali, da so zadovoljni. Z vsem, le s tem ne, da je že konec.

Boris Doblšek iz Službe jamskega vrtanja, ni bil prvič deležen bogatega programa preventivnega oddiha, saj je bil večkrat v Fiesi kot jamski reševalec. Kot prejšnja leta je bil tudi letos izredno zadovoljen s tem programom. Opisal je 'delovni dan' preventivcev: "Ob 7. uri smo se zbrali pred hotelom za tek. Najpogosteje smo tekli tri- do štirikrat okoli jezera, včasih smo tekli tudi v Piran. Po teku smo plavali v bazenu in nato je bil čas za zajtrk. Med 10. in 12. uro smo se lahko odločili za poljubno dejavnost: kolesarjenje, vadbo v fitnessu, igranje namiznega tenisa, odbojke, košarke, metanje pikada. Po kosilu smo imeli prosto do 16. ure, nato pa nadaljevali

z različnimi športi na igrišču pod hotelom ali pa smo peš odšli v Strunjan, kjer smo lahko igrali tudi tenis, odbojko na mivki, mali golf in plavali. En dan smo imeli izlet z ribiško barko, zadnji dan pa izlet v Pomjan z zaključno večerjo.

Meni je bil tako pestro in polno zaseden dan zelo všeč in sem z veseljem sodeloval pri vseh aktivnostih. Če bom imel možnost, bom tudi prihodnja leta."

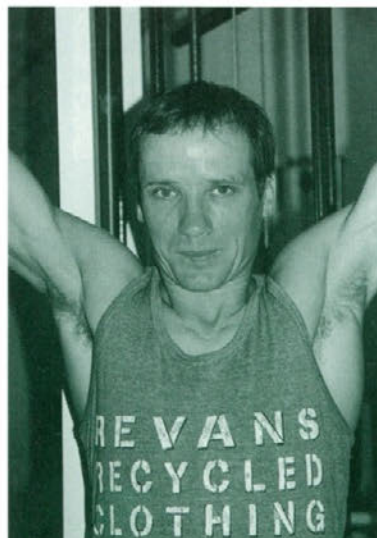
11. septembra je po desetih dneh iz Fiese odhajal tudi **Rado Rednjak** iz Transporta in odnašal lepe spomine: "Letos sem se tretjič udeležil preventivnega programa in če se bo le dalo, s tem ne bom prekinil. Prej so bili ti programi za udeležence brezplačni, sedaj moramo nekaj prispevati tudi sami in po mojem mnenju je tako prav in potrebno. Vse, kar nam v Fiesi nudijo v teh desetih dneh, nekaj stane, mi pa ponujeno bolj cenimo in izkoristimo, ker plačamo del stroškov.

Kako nam takšna desetdnevna vadba koristi, smo lahko tudi preverili. Rekreatorji so prvi dan zapisali našo telesno težo, čas teka na določeni razdalji, število sklec in trebušnih vaj, ob koncu programa pa smo test ponovili. Zaradi dobre hrane verjetno

Sabina Movh

Anton Cigler

Marjana Vujat

telesne teže nismo zmanjšali, smo pa večinoma vsi izboljšali druge rezultate."

Okoli 11. ure v soboto so v Fieso prispeli novi kandidati s polnimi torbami prtljage in polni pričakovanj. Od prtljage so pri temperaturah okoli 30°C, ki so vladale še ves teden potem, in zaradi vaj, ki so jih zanje pripravili rekreatorji, potrebovali le obilico majic in kratkih hlač. Pričakovanja pa... Kaj so pričakovali? Večinoma vsi, da bodo omilili uničujoč učinek matične številke na lahkotnost gibanja.

Andrej Podpečan iz Jamske strojne službe je v Fieso prišel z ženo in nekajmesečnim sinom Rokom. Žena se je bolj posvečala sinku, Andrej pa predvsem sebi: "Nisem prvič v preventivi, zato vem, kaj me čaka in se tega veselim. Malo se bom razmigel, če povem preprosto, in okreplil kondicijo. Četudi se človek zaveda, da bi moral več narediti zase, tega doma ne naredi oziroma vedno najde izgovore, da se rekreaciji izogne. Jaz igram tenis, sem lovec, to pa je tudi vse. Zato nameravam teh deset dni res aktivno preživeti. Zadovoljen sem, da bomo z družino v tem lepem okolju skupaj, tudi družba in rekreatorji pa bodo poskrbeli, da mi ne bo dolgčas in da ne bom lenaril."

Anton Cigler pozna težko delo na odkopu v Jami Preloge, po nezgodi pri delu pa je tudi invalid III. kategorije. Opozorilo, da je treba paziti na zdravje! "Letos sem se prvič odločil za sodelovanje v preventivi. Malo bi se rad razgibal in kot kaže, je tukaj veliko možnosti za to. Hotel mi je zelo všeč, bazen tudi, sploh je vse lepo in se človek skoraj mora dobro počutiti. Doma bolj malo naredim za sebe. Ni časa. Fizično sicer veliko delam, ampak to niso prave vaje. Zato bom toliko bolj izkoristil ponudbo preven-

tivnega programa, da bom tudi kaj imel od tega."

Naše podjetje je moški kolektiv, zato je tudi v preventivnih programih sodelavk le za vzorec. V tokratni skupini so bile tri in čeprav sem vprašala le dve, bi gotovo tudi tretja povedala, da doma lenarijo nikakor ne, da pa po delu v službi likanje, pospravljanje, kopanje po vrtu in še mnogo podobnih del ni prava rekreacija.

Marjana Vujat, Elektro remont: "Prvič sem v preventivi in sem sta me pripeljali delno radovednost ob pripovedovanju sodelavk, ki so že bile v Fiesi, ali je res tako v redu, delno pa resnična želja, da nekaj naredim za svoje zdravje ter dobro telesno in duševno počutje. Po prvih vajah ugotavljam, da sem vadbe res potrebna, ampak vsak dan bo šlo bolje. Sicer rada kolesarim, pešačim, občasno hodim k telovadbi. Res sem tu prvič, a bom gotovo še kdaj!"

Sabina Movh, Gospodarski sektor: "Moj namen udeležbe v tem programu je predvsem, da pridobim malo kondicije. Doma sicer kar veliko fizično delam, ampak to je, seveda, enolična in povsem drugačna 'telovadba', kot bo ta v Fiesi. To sem ugotovila že pri prvih gimnastičnih vajah, ko so nas tudi testirali. Kar trdo mi je šlo in na koncu bo, upam, lažje. Morda me bo sodelovanje v preventivi spodbudilo tudi k redni vadbi vsak dan."

Da bi torej sodelovanje v programih preventivne rekreacije le ne imelo kratkotrajnega učinka! Da bi se zavedali, da intenzivna telovadba deset dni na leto ni dovolj, da se v 24 urah dneva vedno da najti pol urice ali cela ura zase! Saj ves dobiček od vsega tega pobere človek sam.

Diana Janežič

Boris Doblšek

Andrej Podpečan

Rado Rednjak

Novice iz sveta

Porokam grozi zaton

V Kanadi zakonska zveza kot institucija hitro izgublja vrednost. V *The Toronto Star* so zapisali, da se je v zadnjih 15 letih "število Kanadčanov, ki neporočeni živijo skupaj, skorajda potrojilo, s 700.000 na 2 milijona, kar je na leto šestkrat več kot porok". Poleg tega poročilo še pove, da je v Kanadi sedaj polovica vseh prvih zvez zunajzakonskih skupnosti, v Quebecu pa so od petih parov takšni štirje. Zakaj je zdaj tako? Zunajzakonske skupnosti so očitno del družbene revolucije, le še en člen v nizu zavračanja institucij družbenega reda, ki so sedaj iz mode. Članek omenja, da se je nekoč na tako skupno življenje gledalo kot na poskusni zakon, danes pa je že kar alternativa zakonski zvezi. In še podatek iz Evrope: na Švedskem so "izumili" besedo, ki označuje zunajzakonskega partnerja. Če gospoda ali gospo ob sebi predstavite kot, to je moj/moja "sambo", bo vsakdo vedel, v kakšni zvezi sta.

Dom je najpomembnejši

Ali otrokom dnevno varstvo, ko jih medtem, ko so starši v službi, čuva kdo drug, koristi? To so v Združenih državah ugotavljali s študijo pri državnem inštitutu za zdravje otrok in razvoj človeka. Odlični raziskovalci otroškega varstva so pri 14 univezah podrobno spremljali varstvo 1.364 otrok od rojstva do treh let starosti. Za dobrih 20 odstotkov otrok so njihove matere skrbele kar doma; za vse druge pa so poskrbeli vrtci ali varuške. In rezultati? Ugotovili so, da imajo otroci v kakovostnem dnevnem varstvu, kjer se odrasli z njimi veliko in z občutkom pogovarjajo rahlo prednost pred otroki, ki so deležni manj pozornosti, če govorimo o jezikovnih in učnih sposobnostih. Najvažnejše kar so odkrili je, da vpliv varstva sploh ni toliko pomemben za duševni in čustveni razvoj, kakor kakovostno družinsko življenje. Raziskovalci sodijo, da se lahko samo 1 odstotek razlike v duševnem in čustvenem razvoju pripiše dejavnikom

dnevnega varstva, medtem ko se 32 odstotkov lahko pojasni le z drugačnimi otrokovimi kakovostnimi izkušnjami v njegovi družini. Kaj hočejo s tem povedati? Da je dom tisto učno središče, ki nekaj šteje.

Marihuana trda droga

Uporabniki marihuane so dolgo trdili, da je ta droga bolj ali manj neškodljiva. Toda novi dokazi kažejo, da so učinki uživanja marihuane podobni učinkom trdih drog, kot je heroin, poroča revija *Science*. Študije o tem so opravljali znanstveniki iz Združenih držav, Španije in Italije. Med drugim so ugotovili, da se telo na kanabinoid, znan kot THC (učinkovalna sestavina marihuane), odzove s sprostitvijo dopamina v delu možganske nadgrajevalne poti. Videti je, da se s to biokemično reakcijo okrepi zasvojenost, enako kot pri nikotinu, heroinu in drugih drogah, zato uporabniki še naprej segajo po njih. Ko nekoč, ki je dolgo užival marihuano, le-to preneha jemati, se v njegovih možganih dvigne stopnja druge kemične snovi, peptida, imenovanega faktor za sproščanje kortikotropinov (CRF). CRF povezujejo s čustvenim stresom in zaskrbljenostjo, ki jo nekoč občuti, ko neha uživati narkotike, alkohol in kokain. Neki raziskovalec je zato primerno dejal: "Po teh dokazih bi bil zadovoljen, če ljudje ne bi več imeli THC za mehko drogo. V Združenih državah poišče zdravljenje zaradi zasvojenosti z marihuano vsako leto kakih 100.000 ljudi."

Priseljenci se izpostavljajo smrti

Vsako leto se na tisoče ljudi izpostavlja smrti, ko se skuša zaradi zaposlitve in boljšega življenjskega standarda nezakonito preseliti v Južnoafriško republiko. Pravijo, da na stotine tistih, ki skušajo preplavati reko Limpopo, požrejo krokodili. Druge pomendrajajo sloni ali pa jih, ko peš prečkajo Krügerjev narodni park, raztrgajo levji. Skrbniki parka so nedavno ustrelili pet levov, ki so jedli človeško meso. "Med preiskavo petih levjih trupel," je poročal johanburški časopis *The Star*, "so v njihovih prebavilih našli človeške ostanke. Ne ve se, koliko ljudi, ki so se skušali nezakonito priseliti, so pokončale divje živali. Straže so med rednimi obhodi odkrile človeške sledi, ki so nerazložljivo izginile. Odrasel samec lahko poje naenkrat 70 kg mesa. Zato je zelo malo verjetno, da bi našli posmrtno ostanke ljudi, ki bi pričali o njihovi smrti, še posebej, če so jih do konca pospravile hijene in šakali."

Odkrili nove živali

Še pred nekaj desetletji so ljudje na splošno menili, da že poznajo večino sesalcev na svetu, kosmatih toplokrvnih bitij, ki dajejo mleko. Danes pa ne več piše v *U.S. News & World Report*. Med leti 1983 in 1993 se je v izdajah *Mammal Species of the World* na novo pojavilo kar 459 živali. V zadnjih štirih letih so biologi odkrili še mnogo glodalcev, netopirjev, srnjadi, antilop, divjega goveda in celo opic. Predvidevajo, da bo sedaj znanih 4.600 vrst sesalcev naraslo kar na 8.000. Znanstveniki so nekaj sesalcev odkrili v muzejih, ko so natančneje pregledali primerke, zbrane že pred leti. Poleg tega mnoge nove vrste gostijo še celo skupnost parazitov in drugih drobnih bitij, ki jih znanost še ne pozna, piše v članku, in vsakega tretjega novo opisane sesalca ni znanstvenik še nikoli videl. Večino njih so odkrili v tropskih gozdovih in drugih izoliranih področjih po svetu. Preučevalec sesalcev George Schaller je dejal: "Presenečen sem, ko vidim, kako zelo so ljudje navdušeni nad tem, da so na Marsu baje našli bakterijo, medtem ko na našem planetu mrgoli neodkritih vrst."

Ali se je tisočletje že izteklo

Po mnenju izvedencev se je tisočletje pravzaprav obrnilo že pred nekaj leti. Žal smo to vsi spregledali, je pisalo v reviji *Newsweek*. Kako to? Naš koledar se pač opira na samosvojo razdelitev časa, ki naj bi temeljila na Kristusovem rojstvu. Toda glede na članek današnji izvedenci menijo, da se je Jezus rodil nekaj let "pred Kristusom". Kot piše v reviji *Newsweek*, to pomeni, da smo že kar dobro zakoračili v tretje tisočletje. Pri tem je naredil napako Dionizij Mali, ki ga je leta 525 p.k. papež Janez I pooblastil, da naredi standardni liturgični koledar. Dionizij je za izhodišče izbral Jezusovo rojstvo, vendar se je zmotil pri računanju. Zgodovinarji ne bodo nikoli natančno vedeli, kdaj se je Jezus rodil, je pisalo v *Newsweeku*. Samovoljno je bil določen tudi božični dan, ko se praznuje Kristusovo rojstvo. Po mnenju učenjakov je cerkev izbrala 25. december, da bi sovpadal s poganskim praznikom zimskega solsticija in ga nadomestil. Biblijska kronologija pa kaže, da se je Jezus rodil leta 2 p.n.š.

Kakšna bo naša prihodnost?

Inadaljevanje iz prejšnje številke/

Pri ocenjevanju proizvodov in storitev ter prodajalcev in kupcev je smiselno proizvo-
de razporediti v štiri skupine: **krave molznice** (zelo zaželene) - generirajo veliko gotovine, v njih ni potrebno veliko investirati, so vodilni na stabilnih trgih, **zvezde** (zaželene in jih je potrebno ohranjati) - mladi proizvodi, tržni delež se hitro povečuje, v glavnem se financirajo sami, občasno rabijo dodatno gotovino, da ohranijo hitro rast, **psi** (potrebno jih je spoznati najprej) - imajo malo bodočnosti, njihovi trgi so statični, zahtevajo veliko gotovine, ohranjajo se zaradi mnenja managerjev o njihovi pomembnosti, **divje mačke** (pomembne, ker lahko postanejo zvezde) - proizvodi, ki nimajo dominantnega položaja, tržni delež je spreminjajoč, vendar daje upanje, potrebujejo veliko gotovine, več vrst teh proizvodov si privoščimo s težavo.

Običajen življenjski cikel proizvoda je divja mačka, zvezda, krava molznica, pes. Učinkovita proizvodna sestava pomeni: razvijanje divjih mačk in zvezd s pomočjo gotovine krav molznic in spreminjanje proizvodov iz divjih mačk v zvezde in krave molznice.

Pri ocenjevanju, **ali znamo proizvod proizvesti**, moramo odgovoriti na vprašanja:

- ali z znanjem obvladujemo ključne dejavnike proizvodnje - stroje, prostor, delovno silo...
- ali imajo tehnologija, strojna oprema, delovna sila, uporabljena v proizvodnji, specifične značilnosti glede konkurence,
- ali je možna serijska proizvodnja in sodelovanje kooperantov?

Pri ocenjevanju **organizacije** in **kadrov** moramo pritrilno odgovoriti na vprašanja:

- ali podjetnik uživa v poslu, ki ga načrtuje, in ima veselje do proizvoda, ki ga proizvaja,
- ali podjetnik uživa v družbi z ljudmi, ki jih potrebuje za realizacijo posla,
- ali mu ideja, ki jo želi uresničiti predstavlja neke vrste hobi,
- ali ima managerski team, katerega člani so komplementarni, da lahko razrešijo vsa temeljna vprašanja gospodarjenja v podjetju,

- ali je ideja vzpodbudila managerski team v smislu uresničitve skupnega cilja?

Pri oceni **financiranja in ekonomike** sta pomembni vprašanji: koliko finančnih sredstev zahteva investicija in v kakšnem obdobju morajo biti na voljo finančna sredstva? Po zagotovitvi kapitala je treba upoštevati dve kritični točki pri ocenjevanju poslovnih idej, in sicer: v kolikšnem času ideja prinese podjetju pozitivni gotovinski tok in v kolikšnem času lahko podjetje doseže pozitivno poslovanje, t.j. pričakovani profit. Pozitivni gotovinski tok je povezan z obratnim kapitalom.

Skratka, skrben podjetnik mora svojo podjetniško idejo za dinamično podjetje najprej uresničiti tako, da izdelava poslovni načrt. V njem mora odgovoriti na vsa vprašanja, ki se nanašajo na vrednotenje podjetniških idej in s tem sebe in vse druge, za katere ga izdeluje, prepričati, da je ideja dobra poslovna priložnost. Če pri tem ni prepričljiv, je zanj zagotovo boljše in običajno cenejše, da to idejo opusti in skuša poiskati novo.

Podjetniške priložnosti

Eden od elementov podjetništva so tako imenovane poslovne ali podjetniške priložnosti. Za podjetnike kot tudi za podjetniške svetovalce sta pomembni dve iztočnici.

Večina poslovnih idej je v glavnem slaba (posnemanje že obstoječe; možnost, da poslovno idejo kupiš - franšize). To pomeni: ne takoj nasesti vsaki ideji, potrebno jo je dobro analizirati in pripraviti poslovni načrt.

Idej ni malo, le podjetniki jih zaradi pomanjkanja časa ne dodelajo, da bi postale dobre. Tudi najslabšo idejo lahko sprememo v uspešen posel, kar je v večini primerov odvisno od podjetnika in časa ter njegove volje. Priporočilo: ne hiteti, zadevo je potrebno dobro premisliti - potrebujete objektivno hladnost pri presoji, časa je vedno dovolj.

V primeru, da nas nekdo prehit, lahko to pomeni, da konkurent ni razvil ideje - z nadaljnjim razvojem ga bom z lahkoto prehitel ali, da je konkurent opravil vse potrebno - izgubil si bitko za trg in realizacijo poslovnih idej.

Za podjetnika in svetovalca na področju dinamičnega podjetništva sta pomembna

dva procesa za razvoj poslovnih priložnosti in poslovnih idej: **generiranje poslovnih idej**; možno je poseči v nastajanje poslovne ideje z načrtnim razmišljanjem in delovanjem na področju generiranja in **vrednotenje poslovnih idej**; lažje vrednotimo ali izrečemo mnenje, kot pa generiramo ali iz mnenja naredimo priporočilo, kako poslovno idejo razviti.

Kako lahko izzovemo nastajanje uspešnih poslovnih idej?

Generiranja poslovne ideje se lahko lotimo:

Pred ustanovitvijo podjetja (najbolj običajno). **Razlogi:** *slabe poslovne ideje, ki so tehnološko nedorečene, niso prilagojene tržnemu povpraševanju, niso analizirane s finančnega vidika, ideja omogoča zgolj omejeno rast podjetja (npr. 3 leta), pomanjkanje ustreznega kadra na trgu delovne sile.* **Rešitev:** *spremeniti poslovno idejo ali ustvariti ustrezne razmere za njeno realizacijo.*

Potem, ko posel že steče. To je značilno za podjetja v rasti, saj je ta odvisna od sposobnosti ustvarjanja novih poslovnih idej. Vzrok je omejeni življenjski cikel proizvodov, ki je krajši od že rastočega podjetja. Generiranje novih poslovnih idej je za ta podjetja bistveno, da ohranijo poslovanje in povečujejo konkurenčne prednosti in svojo vrednost na trgu.

Generiranje novih poslovnih idej lahko povzročijo in ga zahtevajo: konkurenca (razvije nov, boljši proizvod), politika razpršitve tveganja v podjetju; če podjetje proizvaja le en proizvod, način motiviranja ljudi v podjetju (nekateri se ne zadovoljijo z obstoječim stanjem).

Preprostejši in improvizirani načini generiranja poslovnih idej so tile!

S pomočjo obstoječih in potencialnih kupcev, ko gre za delno posnemanje, delno pa za dopolnjevanje in izpopolnjevanje že obstoječih poslovnih idej. Prijatelji, znanci ocenjujejo in svetujejo, pri tem obstaja nevarnost, da kupec ne ve natančno, kaj hoče. Včasih je

smiselno uvesti v nov posel (tudi pri organizaciji, oblikovanju, razvoju proizvoda...) potencialnega kupca, če načrtujete dolgoročno sodelovanje.

Viri in pregledi, imitacija: obstoječi program prenesete na nov teren - značilno za dežele s slabo razvitim podjetništvom. Način lahko omogoča tudi obstoj rastočega in dinamičnega podjetja - hitro menjavanje proizvodov oz. storitev. Pri tem je pomembna cenovna politika. **Podjetniški forumi** - tu se srečujejo ljudje iz raziskovalnega in razvojnega dela (univerz, inštitutov...), podjetniki in investitorji. Podjetniki poskušajo sestaviti skupine, ki bodo sposobne uporabiti znanje in hkrati izpeljati podjetniški proces. Podjetniki morajo spremljati dosežke na področju tehnologije v posameznih panogah, da lahko pravočasno sledijo razvoju.

Opazovanje obstoječih in potencialnih konkurentov; kratkoročno je najlažje, da kopiramo in izboljšamo njihove proizvode in storitve, dolgoročno pa razvijemo svojo raziskovalno delo in sposobnost generiranja novih poslovnih idej.

Obstajajo različne **tehnik**e generiranja idej in reševanja problemov (denimo notranje podjetništvo, inovacijska dejavnost, profitni centri, ipd.)

Zasledovanje trendov na trgu in iskanje praznih prostorov; tržne raziskave kupcev - zahteve in konkurentov - ponudba. S tem in z zapolnitvijo praznih tržnih prostorov z našimi proizvodi lahko kupcem pravočasno uresničimo njihove potrebe in želje.

Vse te načine lahko izvedemo z različnimi metodami: marketinška analiza, oglasi v časopisih, intervjuji z uporabniki, razvijemo raziskovalni in razvojni oddelek... Generiranje poslovnih idej s pomočjo ugotavljanja okusov, želja kupcev ne pomeni le posnemanja tistega, kar je kupcu najbližje, pač pa pogosto tudi razvoj njegovo-

vih potreb in nakupnih navad. Zato je generiranje poslovnih prilik dvosmerni proces.

Kadar sta kupec in prodajalec iz različno velikih podjetij, lahko poslovna ideja nastane v odnosu med njima (avtomobilska industrija, arhitektura, gradbeništvo...). Kupec le definira osnovne zahteve v natečaju, prodajalci jih razvijejo na svoj način. Na ta način dobi kupec več ponudb, izmed katerih izberejo najustreznejšo glede na ceno, kvaliteto....

Spoznavanje procesa podjetništva je samo del dolgoročne preobrazbe družbe, ki ji v preteklosti niso bile pomembne in znane te poti za osebno in občo rast. Prav gotovo nas je nekaj takšnih, ki menimo, da je pridobivanje in aktiviranje čim več ljudi v tej smeri več kot naša dolžnost. Podobno je strasti, razmišljanju in domišljiji ter naposled, kolikor je usode v nas samih, je to odločanje o samemu sebi in o svoji prihodnosti!

Marijan Lipičnik

Strojna oprema računalnika

Poglejmo v tokratnem prispevku podrobneje notranjost računalniškega drobovja, tako imenovano strojno opremo oziroma posamezne komponente in podoben babbav. Med najbolj priznane in cenjene proizvajalce računalnikov spadajo IBM, Dell, Acer, Compaq, Umax in še kdo. Računalniki omenjenih znamk sicer zagotavljajo kvaliteto, združljivost strojne in programske opreme, vendar so praviloma dražji, zato brez panike, če na vašem PC-ju piše Fimex, Kovinotehna, Jerovšek ali Nika Computers in podobno.

Računalniki domačih "sestavljavcev" so sestavljeni iz bolj ali manj kvalitetnih komponent, vendar so lahko sestavljeni v skladu z vašimi potrebami, željami ali finančnim stanjem, zato so lahko po karakteristikah celo boljši od že sestavljenega računalnika. Prav pri nakupu takšnega računalnika pa morate biti še posebej pazljivi in izbirčni, saj je lahko nakup pri nepoznanem in neuveljavljenem podjetju

zgrešen. Po drugi strani pa bi bil nakup najnovejše oziroma najzmogljivejše opreme, če ste povprečen uporabnik, stran vržen denar, saj cene zaradi skokovitega razvoja hitro padajo in v kratkem času izgubite veliko glede na vložena sredstva.

Torej, odločitev je vaša. Vsak posameznik ima različne potrebe in zahteve. Če ste povprečen uporabnik, potem so za vas primerni osnovni modeli, če pa potrebujete močnejši procesni računalnik, ker pač potrebujete veliko matematične moči (npr. 3D Studio, AutoCAD,...), potem si izberite primerno konfiguracijo računalnika, za kar pa je potrebno poznati različne komponente. Povprečen računalnik je dandanes sestavljen iz matične plošče, pomnilnika, procesorja, zvočne in grafične kartice, trdega diska, CD-ROM pogona in disketne enote.

Izbor kvalitetne **matične plošče** pomeni zanesljiv, združljiv in hiter računalnik. Med najbolj priznanimi proizvajalci so INTELL, ACER, ASUS, ABIT, AOpen, Chaintech, itd. Matične plošče so lahko AT (starejše) ali ATX (novejše) oblike, na kar moramo biti pozorni pri izbiri ohišja. Uporabljajo pa različne nabore čipov, ki določajo zmogljivi-

vost in razširljivost (nadgradnjo) računalnika, tako da starejših in cenejših čipsetov (pod oznako LX, EX ali ZX) ni mogoče nadgraditi z prihajajočimi močnejšimi procesorji, kot je trenutno npr. Pentium III. Najnovejše in najhitrejše in zato tudi najboljše matične plošče trenutno uporabljajo Intell-ov čipset BX (procesor Pentium II), medtem ko za procesorje Pentium MMX (ni več v proizvodnji) oz. AMD K6-2 ponavadi uporabljajo čipset VIA. Plošče BX omogočajo 100 MHz ali hitrejšo zunanje delovanje procesorja in s tem celega računalnika. Vse boljše plošče omogočajo nastavljanje vseh osnovnih parametrov delovanja prek BIOS-a in zaželeno je, da omogočajo "navijanje" procesorjev na višje hitrosti od predpisanih (overclocking). Vse pa imajo vgrajene kontrolorje za diske in disketne pogone, serijski in paralelni vmesnik, PS/2 priključek ter USB vmesnik. Večino plošč se da kupiti tudi z že vgrajenim glasbenim čipom, ki zadovoljuje povprečnega uporabnika, medtem ko imajo npr. ACER-jeve plošče integriran tudi grafičen čip.

Pri izbiri **pomnilnika** moramo biti pozorni na njegovo hitrost in da deluje na 100 MHz

ali več (takt procesorja do pomnilnika). Najcenejši računalniki imajo standardno 32 MB RAM-a v obliki enega 168-pinskega SDRAM modula, boljši pa tudi 64MB ali 128MB. Za pomnilniško požrešne programe (večina programov, ki delujejo v Windows okolju) pomeni večji pomnilnik povečanje hitrosti delovanja, v primeru manjše kapacitete pomnilnika, ko programu zmanjka pomnilnika, pa prične uporabljati počasnejši trdi disk.

Procesorji so deležni najhitrejšega razvoja in s prihodom novega modela se prejšnjemu drastično zmanjša cena. Najmočnejši in s tem najhitrejši procesor si je pri nakupu računalnika smotno omisliti le pod pogojem, če potrebujete velike zmogljivosti takoj. V osnovi domači sestavljalci praviloma vgrajujejo procesorje Pentium ali kompatibilne (Intell MMX, AMD K6, Cyrix M2), Intell Pentium II (Celeron in Klamath) ter sedaj tudi že Pentium III.

Grafična kartica bistveno vpliva na hitrost računalnika, kar še posebej pride do izraza pri zahtevnejših grafičnih programih. Povprečen uporabnik bo zadovoljen z nakupom običajne kartice, kot je npr. ATI Charger ali Xpert, s 4 ali 8Mb pomnilnika. Za programe, ki potrebujejo močne 2D pospeševalce (npr. AutoCAD), so primerne Matrox grafične kartice, kot je npr. Millennium G200. Za 3D pospeševanje pa so najboljše kartice s čipi 3Dfx (npr. Voodoo II in III, Riva TNT in TNT II). Naj opozorim, da so Voodoo kartice samo 3D pospeševalci in za 2D potrebujete dodatno grafično kartico, ki si jo lahko omislite kot nadgradnjo, medtem ko so kartice s čipi TNT tako 2D kot 3D pospeševalci.

Na svojem računalniku lahko spremljate tudi TV program, potrebno pa je kupiti TV tuner kartico, ki ima ponavadi vgrajen tudi radio čip, teletext modul se praviloma dokupi. **Zvočna ali glasbena kartica** je pomemben sestavni del vašega PC-ja, saj zvok pripomore k čisto drugačnemu dojetju okolja, pa naj bo to program, igra ali delovno okolje interneta. Najbolj priljubljene so proizvajalcev Yamaha, Crystal in Creative, lahko pa je že integriran kompatibilni glasbeni čip na matični plošči. Dandanes že tudi te kartice podpirajo Dolby Surround efekt, za kar je potrebno imeti boljše zvočnike, lahko pa vaš PC priklopite tudi na Hi-Fi komponento.

Trdi diski, ki se danes vgrajujejo v sisteme, imajo kapaciteto od 3Gb do skoraj 25Gb. Upoštevati morate, da disk nikoli ni premajhen, kar tudi sami zelo hitro ugotovite. Ni pa vse v velikosti, zelo pomembna je tehnika oziroma zanesljivost in hitrost dostopa do podatkov. V svetu je več proizvajalcev, ki podpirajo različno tehnologijo izdelave diskov, predvsem pa je pomembno preprečevanje izgube podatkov, dru-

gače imate lahko velike težave. Za najbolj zanesljive veljajo diski Quantum in Fujitsu, kot najhitrejši pa IBM.

CD-ROM pogon je obvezen sestavni del računalnika. Tudi ti pogoni so deležni hitrega razvoja in imajo vse večje prenose podatkov, vendar pa je kvaliteta izdelave različnih proizvajalcev precejšnja. Proizvajalci trenutno ponujajo CD pogone, ki imajo hitrost od 32X do 50X. To je standardizirana oznaka, da je pogon tolikokrat hitrejši od prvega pogona, ki ga je izdelal Mitsumi. To hitrost pa lahko doseže pogon v idealnih razmerah, saj se lahko izkaže, da je 32X pogon priznanega proizvajalca hitrejši in zanesljivejši od npr. 50X pogona nekega proizvajalca, ki ima poreklo Made in China ali Taiwan. Priznani proizvajalci so TEAC, NEC, Sony, Toshiba, Philips,... Če ste zazrti v prihodnost si lahko omislite DVD pogon, ki podpira tako CD-ROM kot tudi DVD plošče.

Disketna enota, imenovana tudi A pogon, se počasi poslavlja od uporabe v sodobnem računalništvu, tako kot pred leti B pogon, predvsem zaradi kapacitete medija, ki ga uporablja. Njihova uporaba se iz dneva v dan manjša, nadomešča jo CD pogon, če pa imate še CD rekorder, ki zna tudi posneti CD ploščo, potem je njihova uporaba res minimalna. To je zaenkrat vse, kar je dobro vedeti pri nakupu ali nadgradnji vašega osebne ali službenega računalnika, ker se pri strojni opremi lahko kar hitro uštedeje.

Aleksander Idrizovič

Služabnik: "Najnovejši model računalnika, 16 barvni trdi disk in miška..."

Kraljev svetovalec: "Raje počakajmo, Vaša Visokost, v šestih mesecih bodo cene za polovico nižje..."

*NK Rudar ima nov upravni odbor
in predsednika*

Predsednik: Zdenko Lah

V dobrih dvajsetih minutah je bil na izredni skupščini NK Rudar 27. septembra razrešen star upravni odbor velenjskega prvoligaša in imenovan nov. Zamenjava uprave, predvsem predsednika Janka Luknerja z novim predsednikom Zdenkom Lahom, je bila v času, ko so velenjski nogometaši na drugem mestu v 1. SNL, vsaj presenetljiva.

Janko Lukner in Stane Sovič ostajata člana tudi novega upravnega odbora, druge dosedanje člane - Hermana Arliča, Draga Napotnika, Matjaža Begiča, Bojana Ograjenška in Martina Steinerja - pa so zamenjali Zdenko Lah, Tone Brodnik, Milan Forštner, Marjan Hudej, Rihard Grudnik in Vinko Turk.

Janko Lukner je zamenjavo prvega moža uprave komentiral takole: "Do zamenjave je prišlo na željo uprave glavnega sponzorja NK Rudar. V vodstvu Premogovnika Velenje smo ocenili, da mene kot direktorja kadrovske-spolšnega sektorja čaka v podjetju veliko novih delovnih obveznosti, predvsem pri prestrukturiranju podjetja. Vodenje prvoligaša pa je prav tako zahtevno delo, skoraj kot vodenje podjetja, zato obeh odgovornih funkcij ne bi mogel dobro opravljati."

Janko Lukner je začel v NK Rudar delati pred 14 leti, ko je v občini znova zrastle potreba po kvalitetnejšem nogometu. Predsednik uprave je bil zadnjih 6 let in v tem času je NK Rudar dosegel lepe rezultate: trikrat je igral v evropskih prvenstvih, osvojil je naslov pokalnega zmagovalca Slovenije. Predsednik NK Rudar je bil v času, ko je klub preraščal iz amaterskega v profesionalno moštvo, ko je z obnovljenim stadionom dobil odlične razmere za treninge in tekmovanja.

Ob tem Lukner meni, da lahko prav v tem času novi ljudje, z novimi idejami in zagonom pripomorejo k še večjim uspehom Rudarja in dodaja: "Enega cilja mi v mojem predsednikovanju upravi NK Rudar ni uspelo uresničiti. Na eni prvih skupščin mojega mandata smo namreč načrtovali privabiti na stadion ob jezeru vsaj 2.000 gledalcev. Malo gledalcev na tekmah ostaja tako eden glavnih problemov velenjskega prvoligaša, zato bo na tem področju treba opraviti še več dela."

To delo čaka predvsem novega predsednika Zdenka Laha, ki bo strategijo velenjskega nogometnega kluba s svojimi novimi sodelavci šele začrtal, že sedaj pa načrtuje bolj poslovni način vodenja kluba. "Ob sebi sem zbral ljudi, za katere menim, da bomo skupaj znali voditi nogometni klub kot pomemben posel in dosegali zastavljene cilje. Morda to ni vedno prvo mesto, temveč kompromis med sredstvi, organizacijo, kadri, torej med sposobnostmi in željami. Klub mora biti predvsem tehnično in tudi sicer dobro organiziran, zato sem vanj povabil tudi mag. Marjana Hudeja, predsednika Atletskega kluba Velenje, saj skupaj uporabljamo mestni stadion. Seveda pa bomo stremeli čim višje," je dejal Zdenko Lah. /dj, dk/

*Prejšnji predsednik Janko Lukner
(levo) in sedanji Zdenko Lah (desno)*

Jubilejno srečanje

10. tradicionalno srečanje poslovnih partnerjev

Društvo inženirjev in tehnikov podjetja je med 16. in 18. septembrom organiziralo že deseto srečanje poslovnih partnerjev podjetja in ga v soboto sklenilo s tradicionalnim teniškim turnirjem. Namen vsakoletnih srečanj je druženje in izmenjava koristnih informacij med poslovnimi partnerji v sproščenem ozračju, saj je sicer poslovno življenje zelo napeto.

O letošnjem srečanju je predsednik DIT dr. Evgen Dervarič povedal: "Povabili smo vse pomembnejše poslovne partnerje podjetja iz domovine in tujine. Letos smo se na izlet odpravili na ptujsko področje in se najprej popeljali z rancami po Dravi ter si ogledali Minoritski samostan. Jubilej desetletnega srečevanja smo proslavili v petek zvečer s koncertom Pihalnega orkestra Premogovnika Velenje in banketom v Muzeju premogovništva Slovenije. Športni del srečanja je bil tudi letos teniški turnir, kjer smo preizkusili svoje športno znanje in sposobnosti. Menim, da je tudi letošnje, jubilejno srečanje bilo zanimivo, veselo in koristno."

Takile pa so rezultati teniških in drugih dvobojev! Pri moških posamezno se je med zmagovalce ditovega turnirja vpisal Jože Kolenc, ki je v finalni igri premagal Aleša Žavbija. Tretje in četrto mesto sta osvojila Zdenko Lah in Stanko Kobale. V igri dvojic je par Milan Medved in Stane Sovič premagal dvojico Jure Goličnik in

Marjan Lampret. Na tretje in četrto mesto sta se zavihteli dvojici Evgen Dervarič in Matjaž Klinc ter Jože Podpečan in Anton Lampret.

Pri ženskah je zmagala Jožica Kumer, ki je v finalni igri premagala Nado Gorogranc. Tretje in četrto mesto sta zasedli Marina Borkovič in Jožica Peterlin. Sodelujoči so se pomerili še v drugih športnih disciplinah. V kartingu je pri moških zmagal Zdenko Lah, pred Stanetom Mlakarjem in Jernejem Vogrinom, pri ženskah pa Milena Mlakar pred Vladko Lepko in Štefko Lesjak. V metanju pikada je bil najboljši Peter Pušnik pred Markom Vučino in Alešem Žavbijem, v metu na koš pa Stane Mlakar pred Milanom Medvedom, Vojkom Zidanškom in Alešem Žavbijem. /dj/

Letos v Lendavi

Skupna vaja rudarskih reševalnih čet

V soboto, 11. septembra, je v organizaciji "Koordinacijskega odbora rudarskih reševalnih služb rudnikov Slovenije in rudnika Tupljak iz Hrvatske" potekala skupna vaja rudarskih reševalnih čet. Tokrat smo se reševalci zbrali v Lendavi, natančneje v družbi Nafta Lendava, ki se je kot organizator zelo potrudila. Glavni namen in cilj skupne vaje je bil preizkus sistema organizacije in vodenje akcije reševanja v specifičnih razmerah naftnega rudarstva. Vaja je omogočila, da se tudi rudarski reševalci seznanijo z objekti, tehnologijo in možnimi posledicami potencialnih nevarnosti, ki bi nastale v primeru nesreče.

Istočasno s simulirano akcijo reševanja pa so potekala tudi tekmovanja ekip v nameščanju reševalnih aparatov, reševanju teoretičnih testov, praktičnem nudenju prve pomoči in tekmovanja v športnih panogah.

Naši tekmovalci so osvojili prva tri mesta v nameščanju reševalnega aparata R-12 - Marjan Rajh je bil prvi, Dušan Reberčnik drugi in Stane Meža tretji. Odlično so se odrezali tudi športniki, saj je ekipa v malem nogometu pod vodstvom "selektorja"

Milka Verbotna osvojila prvo mesto, ekipa kegljačev pod vodstvom Marka Čumurdžiča pa četrto mesto. Čestitamo!

Srečanja se je udeležilo prek 150 članov reševalne čete Premogovnika Velenje, ki so si po napornem navijanju v popoldanskem času dodobra ogledali etnološke značilnosti Lendave, ker se je hkrati odvijala tudi prireditev Praznik lendavske trgovine.

Bogdan PEŠAK, vodja Reševalne službe

Tudi pravilne hoje se je treba naučiti /4/

Kaj pa počitek?

K hoji spada tudi počitek. Trajanje, pogostnost in število počitkov je odvisno od trajanja in težavnosti izleta, od starosti in telesne pripravljenosti, od primernih mest za počitek in drugo. Prepogosto ustavljanje nas utruja, saj se telo od enega duškanja niti ne ogreje in se zato poleni. Prvi počitek naj bo po dveh urah hoje, traja naj 20 do 30 minut. V enakih časovnih presledkih naj bodo tudi naslednji počitki.

Zelo važna je izbira primernega mesta za počitek. Prostor naj bo po možnosti raven, zavetrn, suh in razgleden. Med počitkom se **toplo oblecimo** in okrepčajmo. **Hrana** na turi naj bo lahko prebavljiva, da nam hitro povrne izgubljeno moč. Pri jedači in pijači bodimo zmerni, saj potrebujejo mišice med hojo veliko krvi in se ta ne more zadrževati v prebavilih. Med napotkom se prebava ustavi in poleni, preobilni zalogaj obleži v želodcu, kar povzroča neugodno počutje in slabost.

Za pitje si vedno privoščimo le nekaj požirkov ne premrzle pijače. Nalivanje z mrzlo vodo je neučinkovito in škodljivo. Med potenjem izgubimo veliko soli, ki je snežnica ne more nadomestiti. Žejo učinkovito potešimo z limonado, čajem ali slano juho. Po končanem počitku smeti in ostanke pobereemo in spravimo v vrečke ter odnesemo v dolino.

V gorah smo vsi prijatelji. Druži nas veselje do gora, ob nesrečah pa tudi potreba. Že stara planinska navada je, da se ob srečanjih **pozdravljamo**. V morebitnem kratkem pogovoru lahko dobimo koristne napotke, v nesreči pa pomoč. Prvi naj pozdravi tisti, ki je namenjen navzgor, s tem da sestopajočemu priznanje za opravljen vzpon. Mlajši prvi pozdravi starejšega, moški žensko. Čakanje na pozdrav pa ni lepo.

To še zdaleč ni vse o hoji. Nekaj napotkov pa gotovo ni odveč. Poleg tega bo prav, da se vsak hodec seznanja še z nevarnostmi, opremo, prvo pomočjo, vremenoslovjem, orientacijo, častnim kodeksom slovenskih planincev in še s čim.

Če želimo gojiti planinstvo je bistveno, da veliko hodimo po neravnem svetu. Zelo je napak, če se gremo hoje v gore učiti na zahtevnejši turi. Začeti je treba na začetku. Zadosti, a ne preveč hoje, različen svet in primerna hitrost naredijo iz nas mojstra v hoji in okrepijo vse tiste dele telesa, ki so pri hoji v najrazličnejših pogojih potrebni. Osnovna navodila:

Pravočasno se moramo pozanimati o vsem potrebnem v zvezi z nameravano turo. Povejmo doma, kam smo namenjeni in kdaj se vrnemo, enako naredimo v izhodišču, vpišemo smer poti, na pot gremo čimbolj zgodaj oziroma ob pravem času.

Hodimo preiščljeno, gledamo pod noge in predse, skušamo si zapomniti okolico.

Hodimo enakomerno, korak prilagodimo lastnim sposobnostim, strmini in hitrosti skupine. Na začetku hodimo počasi, da se pravilno ogrejemo. Dihajmo mirno, hitrost prilagodimo dihanju, med hojo ne govorimo in ne kadimo. Stopajmo na čimvečjo ploskev, če le moramo s celim podplatom, izogibajmo se prosto ležečim kamnom. Stope in oprimke očistimo grušča in prej preizkusimo. Z vajo si pridobimo spretnost, da hitro pregledamo kam stopimo, s tem povečamo varnost pri hoji.

Pri vzponu ne delamo previsokih korakov, sestop je za noge napornejši, sestopajmo na cela stopala in bodimo prožni, v nobenem sklepu togo zavrtni. Klini in jeklenice na poteh so le za ravnotežje, zato se ne obešamo nanje, pri srečanju ima prednost sestopajoči oziroma šibkejši. Ne precenjamo svojih sposobnosti in ne izčrpavamo do kraja svojih moči; če je potrebno, se pravočasno obrnimo. Ne mečimo, ne prožimo kamenja, ne plašimo divjadi, ne trgajmo cvetja, vedno pospravimo za seboj, pozdravimo vsakogar, ki ga srečamo.

Vse to za varno hojo, lepe užitke in dogodke, veliko lepega in predvsem - varno vrnitev domov. /konec/ *Tone Žižmond*

Vabimo k jesenski vadbi!

FITNES

Organizirana vadba za moške in ženske, ki so zaposleni v Premogovniku, poteka v Beli dvorani:

- za ženske ob ponedeljkih med 20. in 21. uro in
- za moške ob ponedeljkih med 21. in 22. uro.

Tisti, ki bi želeli vaditi več, si lahko priskrbijo mesečne karte. Člani sindikata imajo ob predložitvi izkaznice dodaten popust.

Informacije: Metka Zlodej, tel.: 866-466.

TENIS

Še vedno so na voljo nekateri termini za igranje tenisa v balonu.

Informacije: ga. Metka Zlodej tel.: 866-466.

AEROBIKA

Aerobika za ženske poteka vsako sredo od 19. ure dalje v Glasbeni šoli Velenje. Vadbo vodi Dragica Mavec.

Informacije: Metka Zlodej, tel.: 866-466.

TEKAŠKA SEKCIJA

Organizirana vadba teka za moške in ženske poteka na tekaških progah ob Škalskem jezeru, in sicer:

ob ponedeljkih in četrtek med 16. - 17. uro.

Urnik velja za zimsko obdobje, v poletnem obdobju je vadba uro kasneje.

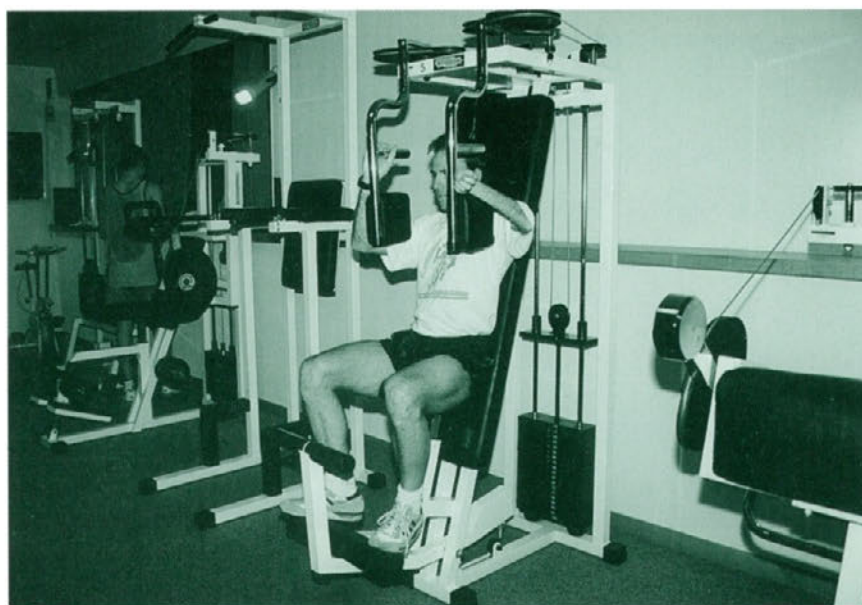
Informacije: Tine Steiner, tel.: 871 - 465, int. 12-17.

Bela dvorana

Simona Blatnika 26, 3320 Velenje

tel.: 866-466, fax. 866-468

Razpored telovadnic za sezono 1999/2000

dan	ura	kraj	panoga	obrat
torek	17. - 20.	OŠ Šalek	rokomet	Premogovnik
	18. - 20.	OŠ Topolšica	odbojka	Premogovnik
	19. - 21.	Rdeča dvorana	namizni tenis	Premogovnik
	18. - 20.	OŠ Pesje	odbojka moški	Premogovnik
sreda	18.30 - 21.	OŠ Šalek	odbojka ženske	Premogovnik
četrtek	19.30 - 21.	OŠ Gustav Šilih	rekreacija ženske	Premogovnik
	19.30 - 21.	OŠ Gorica	košarka	Premogovnik
			odbojka	Preloge
petek	18. - 20.	OŠ Paški Kozjak	košarka	Premogovnik
	19. - 21.	OŠ Anton Aškerc	košarka	Klasimica
	19.30 - 21.30	OŠ Livada	košarka	ESD
nedelja	8. - 10.	Telovadnica Šoštanj	rokomet	Premogovnik
			košarka	Premogovnik

Urnik velja od 1. oktobra 1999 do 30. aprila 2000.

Športne igre '99 -
razpis tekmovanja

Rokomet

Komisija za rekreacijo podjetja razpisuje ligaško tekmovanje v rokometu. Tekme prvega in drugega kroga so že bile odigrane, tekmovanje pa se odvija v telovadnici osnovne šole Šalek.

3. krog - 19. oktober

Elektrostrojna dejavnost : HTZ ob 17.00

Jamski transport : Skupne službe ob 17.30

Jama Preloge : Klasirnica ob 18.00

Priprave : Zračenje ob 18.30

4. krog - 26. oktober

HTZ : Zračenje ob 17.00

Klasirnica : Priprave ob 17.30

Skupne službe : Jama Preloge ob 18.00

Elektrostrojna dejavnost : Jamski transport ob 18.30

5. krog - 2. november

Jamski transport : HTZ ob 17.00

Jama Preloge : Elektrostrojna dejavnost ob 17.30

Priprave : Skupne službe ob 18.00

Zračenje : Klasirnica ob 18.30

6. krog - 9. november

HTZ : Klasirnica ob 17.00

Skupne službe : Zračenje ob 17.30

Elektrostrojna dejavnost : Priprave ob 18.00

Jamski transport : Jama Preloge ob 18.30

7. krog - 16. november

Jama Preloge : HTZ ob 17.00

Priprave : Jamski transport ob 17.30

Zračenje : Elektrostrojna dejavnost ob 18.00

Klasirnica : Skupne službe ob 18.30

Teniška turnirja

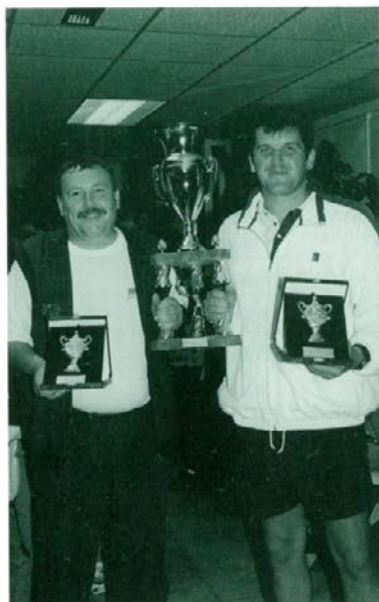
Konec avgusta je na igriščih TRC Jezero potekal 4. tradicionalni teniški turnir žrebanih dvojic v spomin na **Alojza Gluka**. Udeležilo se ga je 38 igralcev tenisa. V glavnem turnirju sta bila najboljša Stane Sovič in Viki Hrast, ki sta v finalni igri premagala Toneta Melavca in Marjana Domanjka. Tretja sta bila Aleš Žavbi in Zlatko Roškar, četrta pa Darko Lihtineker in Jože Podpečan. V tolažilni skupini sta prvo mesto osvojila Matej Gaberšek in Janko Kugonič, ki sta premagala Marjana Velunška in Ota Gradišnika.

V nedeljo, 26. septembra, so se na 9. teniškem turnirju pomerili naši sodelavci in sodelavke za **prehodni pokal Premogovnika**. Udeležba je bila zadovoljiva, čeprav so udeleženci tudi letos pogrešali boljšo organizacijo turnirja in znova opozorili na upadanje ugleda pred leti zelo obiskanega turnirja. Morda pa je zaradi popularnosti teniškega športa le preveč teniških turnirjev, ob katerih so prej utrujeni organizatorji kot igralci!?

Kakorkoli, rezultati so tile! Pri ženskah je prvo mesto osvojila Jožica Kumer iz Gospodarskega sektorja. Druga je bila Štefka Lesjak, prav tako iz Gospodarskega sektorja, tretje in četrto mesto pa sta si razdelili Jožica Peterlin, tudi iz Gospodarskega sektorja in Darja Reher iz Zunanje dejavnosti.

Pri moških do 40 let je zmagal Vojko Meh iz Jame Pesje, drugi je bil Stanko Kobale iz Transporta, tretje in četrto mesto pa sta zasedla Jože Podpečan iz Strojnega remonta in Muharem Halilović iz Zavarovanja. V tolažilni skupini je bil najboljši Miro Jegrišnik iz Tehničnega sektorja, drugi Vejsil Fatič iz Priprav, tretje in četrto mesto pa sta zasedla Žarko Boškovič iz Jame Pesje in Jure Štefulj iz Jamske elektro službe.

Pri moških, starih nad 40 let, je zmagal Adem Bišič iz Tehničnega sektorja, na drugo mesto pa se je uvrstil Dimšo Simič iz Škal. Anto Tomič iz Transporta in Rudi Balant iz Klasirnice sta si razdelila tretje in četrto mesto.

Zmagovalca Glukovega teniškega turnirja s prehodnim pokalom

Dolga pot v Ajko

Potovanje na srečanje belih in črnih rudarjev na Madžarsko

Šesto, tradicionalno srečanje belih in črnih rudarjev je bilo tokrat na Madžarskem v mestu Ajka. Udeležile so se ga ekipe iz treh madžarskih rudarskih in naftnih podjetij, iz Slovenije pa ekipe Rudnika Trbovlje, Naftne Lendave in našega podjetja. Naše dolgo, dolgo potovanje se je pričelo v petek, 27. avgusta, ob 9. uri pred Rdečo dvorano v Velenju in nadaljevalo s kratkimi in pozneje vse pogostejšimi postanki do Blatnega jezera in do našega hotela, kjer smo - na treh četrтинah poti do cilja - prenočili.

Nekoliko utrujeni smo se kar se da hitro "zgrebli" za ključke od sob in se vsak po svoje pripravili na večerjo. Prosti čas do nje so nekateri izkoristili za sprehod po obali ob Blatnem jezeru, fantje (nogometiši) pa so se takoj odločili, da bodo trenirali za tekmovanje. Kar dobri dve uri so se kot za stavo podili za črnobelo žogo, kar pa jim po poznejših rezultatih sodeč ni kaj veliko koristilo. Bili pa so zato po mnenju prisotnih najlepši na terenu.

Na večerjo smo se odpeljali v bližnje mesto in se vozili dolgo, dolgo... Za opis jedilnika večerje ne bom izgubljala veliko besed; nekaterim je teknila, nekateri so bili lačni tako, da jim je teknila, nekaterim pa sploh ni. No, če k vsemu pripišem, da smo večerjo lahko poplanknili še s toplim vinom, potem mislim, da je opis popoln. Kar na hitro smo se po večerji ponovno zbrali na avtobusu, ki nas je s pomočjo dokaj iznajdljivega šoferja in malo manj iznajdljivega vodiča tokrat uspel pripeljati nazaj v naš hotel v eni sami vožnji, brez dodatnega kroženja v temi in nočnega ogleda mesta. V hotelu smo si preostanek večera krajšali z igranjem ročnega nogometa, kart in klepetanjem. Nekateri med nami pa so se odločili, da se bodo celo naspali.

Kakorkoli, kratka noč je minila in zjutraj sem doživela prvo pozitivno presenečenje ob ponudbi dokaj kakovostnega in raznolikega zajtrka, ki je nam vsem skupaj vliv nekaj moči in dobre volje za naprej. Ta naša dobra volja pa ni trajala dolgo, saj je bilo treba priti na športne terene v Ajki, na drugi strani Blatnega jezera, kjer naj bi se odvijala tekmovanja do 9. ure, mi pa smo zopet "zavozili". In tako smo se ponovno vozili dolgo, dolgo, a kljub temu v Ajko prispeli še pravočasno.

Po krajši otvoritveni slovesnosti so se naši tekmovalci porazgubili na tekmovališča. Meni ni preostalo drugega, kot da jo s fotoaparatom v roki mahnem za njimi. Zgodbo v slikah s tega srečanja si lahko ogledate v vitrini v prostorih prizivnice. Na posameznih tekmovališčih so bili predstavniki našega podjetja različno uspešni, v skupnem seštevku pa so bili drugi, kar seveda ni kar tako. Po tekmovanjih smo si še vzeli čas, da smo čestitali našim

najboljšim, predvsem strelcem in jim nazdravili celo z mrazim pivom. Udeležili smo se še razglasitve rezultatov in se nato z mešanimi občutki, češ "kako dolgo se bomo še vozili domov?", posedli na sedeže v avtobusu in se prepustili takim ali drugačnim mislim. Verjemite ali ne, vožnja domov je bila udobna, hitra in predvsem smo se vozili vse do doma v pravi smeri.

Ob dobri "klapi", kot je bila letošnja na tem srečanju, na koncu vse neljube dogodke zavržeš in za spomine vzameš tisto prijetno, to pa je bilo zagotovo naše ponovno snidenje z ekipami iz Madžarske, Lendave in Trbovelj. Sedmo srečanje črnih in belih rudarjev naj bi bilo prihodnje leto v Trbovljah.

Čeprav je to naše srečanje namenjeno druženju, ne smemo pozabiti tekmovanj, kjer je vedno nekdo prvi, drugi, tretji... Zato preglejmo letošnje uvrstitve naših tekmovalcev. Pomerili so se v šestih panogah in Velenjčani smo dosegli tele rezultate: šesti mesti v malem nogometu in kegljanju, tretje mesto v pikadu, drugo mesto v šahu in prvi mesti v ribolovu in streljanju z zračno puško. V skupnem seštevku smo bili, kot že rečeno, drugi, za ekipo iz Trbovelj.

Največ čestitk so bili deležni "zlati" strelci.

Dijana Žagar

Zdravje je naša največja vrednota.

Hoja s palicami

Redna telesna aktivnost je že vrsto let najpogosteje prisotna v Avstriji, na Nizozemskem, na Finskem, Švedskem ter drugih severnih evropskih deželah. Prav z redno telesno aktivnostjo ter borbo proti dejavnikom tveganja so zmanjšali pojav srčno žilnih bolezni in smrtnost zaradi njih. Počasi, pa vendarle vztrajno, narašča zavest o potrebi po rednem gibanju tudi v prostoru pod Alpami. Najslabše so aktivni narodi v južni Evropi - Grki in Portugalci. Najpogostejša oblika telesne aktivnosti je hoja (31%), vrtnarjenje (18%), aerobične aktivnosti v fitnessih (18%), kolesarjenje (17%) in plavanje (10%).

Še vedno pa kar polovica prebivalcev Evrope dnevno na delu presedi 2 do 6 ur. Skoraj 40% ljudi v preostalem prostem času presedi več kot 3 ure. Razmere so tudi pri nas podobne. Žal nas prav takšen odnos do gibanja in slabe skrbi za lastno zdravje še vedno uvršča med dežele, ki niso uspeli zavezati toka srčno žilnih bolezni. Dejavniki tveganja - od telesne teže, povišanega krvnega tlaka, sladkorne bolezni, kajenja, stresa in telesne neaktivnosti so prisotni v prevelikem odstotku. In prav slednji je prisoten prepogosto.

Zadnja leta številne zdravstvene, športne in vladne organizacije priporočajo prav hojo kot osnovno telesno aktivnost, ki ima

pomembno prednost pred drugimi načini telesnega treninga. Nedvomno je to najbolj običajen in fiziološki način gibanja telesa. Za izvajanje ne potrebujemo posebnih tehničnih naprav niti zahtevnih in dragih objektov. Izbrati moramo le ustrezno obuvalo, zračno obleko ter imeti dovolj volje, da zlezemo iz fotelja ter za sabo zapremo vrata.

Po gozdnih poteh pa tudi na urejenih sprehajalnih poteh zadnje mesece v Skandinaviji videvamo vse več ljudi, ki ob hoji uporabljajo palice. Takšno hojo nekateri imenujejo kar nordijsko - kot nordijsko smučanje. Nekako smo se že navadili, da palice uporabljajo smučarji, alpinisti ter pohodniki po srednjem gorstvu. V začetku so vzbujali presenečenje, pogosto tudi posmeh. Še vedno pa je kar nekako nenavadno videti športno odetega človeka, ki ob pospešeni hoji po asfaltni cesti, vpeti med nebotačnike, ob hoji uporablja palice.

Pa vendarle - takšen način izvajanja telesne aktivnosti velja danes kot primeren in varen način za vsa starostna obdobja ter vse ravni telesnega treninga. Vse, kar potrebujemo, je le par ustrezno dolgih palic. V številnih trgovinah s športno opremo lahko izbiramo tudi med teleskopskimi in tistimi z novo oblikovanimi varnostnimi jermenčki.

Uporaba palic preprečuje zdrse in padce. Prav starejši ljudje se tako veliko raje odločajo za hojo. Staro, vsem znano sprehajalno palico so pogosto odklanjali, saj vzbuja občutek gibalne prizadetosti, ob uporabi novih palic pa dobe pridih športnosti. Ročaj palice naj se dobro prilega zapestju, dolžina jermenčkov naj bo prava, višina palic pa takšna, da spuščena nadlaht in podlaht tvorita kot med 90 in 80 stopinjami. Novo oblikovani jermenčki preprečujejo neprijetne pritiske na zapestje.

Ko prsti objamejo ročaj palice in te ob hoji postanejo del človeka, se kaj hitro prelevimo v štirinožca. Prek ramenskega obroča in rok prenašamo del telesne teže na palice. Ob tem pomembno raz-

bremenimo hrbtenico, kolke in kolena. Poleg tega ob gibanju aktiviramo vse mišice telesa. Mišice prsnega koša so ob takšni hoji bistveno aktivnejše, prav tako tudi mišice ramenskih obročev in zgornjih okončin. Telesni trening je tako celovitejši, hoja pa veliko bolj učinkovita, varna. Z uporabo palic postane hoja tudi hitrejša in enostavnejša.

Učinkovite hoje s palicami se je mogoče naučiti hitro in povsem enostavno. Uporabljamo jih podobno kot ob teku na smučeh.

Če smo se s palicami srečali prvič, se jih nikar ne ustrašimo. Roko vtaknemo skozi jermenčke, s prsti krepko objamemo ročaj, roke pa spustimo ob telesu. Počasi pričnemo z običajno normalno hojo, palice pa vlečemo za sabo. Z rokami pričnemo nihati kot pri običajni hoji. Hitrost hoje pospešujemo, z rokami pa nimamo vse intenzivnejše - do takšne višine, da lahko palice brez težav zapikamo v podlago. Če hodimo po asfaltu, bomo na jekleno konico palic natakili gumijaste ščitnike, da ne bomo povzročali neprijetnega hrupa.

Da bi izboljšali telesno zmogljivost, moramo hoditi s primerno hitrostjo okrog 30 minut, ob tem pa naj frekvenca srčnega utripa ne preseže 70 do 80% lastne maksimalne frekvence. Kljub temu si ob hoji zapomnimo pravilo: Hodimo tako hitro, da se bomo med hojo še lahko pogovarjali!

Če želimo opraviti intenzivnejši trening, poskusimo hoditi v hrib. Palice v ritmu hoje zapikamo v podlago ter se od njih tudi intenzivno odganjamo. Vložek energije je nedvomno večji. Po naklonu bomo hodili

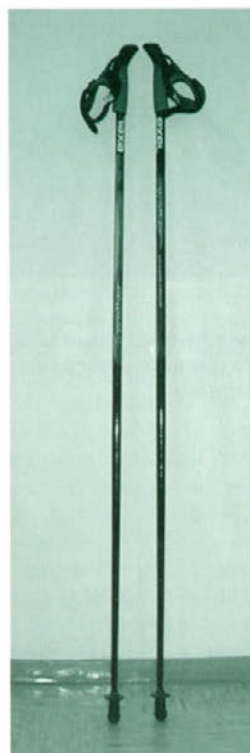
gor in dol - 30 minut brez počitka. Ob pretiravanju bomo morda naslednji dan čutili neprijetne bolečine v ramenskem obroču, predvsem pa v mišicah nadlahti (iztegovalki). Navkreber lahko hodimo tudi intenzivno hitro ter ob tem porabljamo palice, hojo navzdol pa uporabimo za sprostitev.

Izberemo lahko še tehniko širokih korakov, ko v hrib intenzivno hitro korakamo, navzdol pa tečemo. Ob takšnem načinu vaj, moramo po hoji opraviti še vaje raztezanja, da ne bomo imeli naslednji dan bolečih in težkih nog.

Če je le mogoče, izberimo hojo po peščenih gozdnih poteh, ob potokih in jezerih, saj se bomo tako tudi duševno sprostili. Po hoji se stuširajmo in preglejmo kožo, da bomo lahko še pravi čas odstranili morebitne klope. Izogibajmo se direktnega sonca. Vsaj eno uro pred hojo ne uživajmo večjih obrokov hrane.

Se sploh zavedamo, kako malo je potrebno, da ohranjamo svoje zdravje? Dajmo! Poiščimo palice, stisnimo jih v dlan ter pojdimo na sprehod - proti jezeru, v Bevče, na Jakca ali Kozjak. Kako lepa je narava, odeta v jesenske barve. Naučimo se je, preden jo pobeli sneg.

Janez Poles, dr. med., internist

Center za pomoč žrtvam
kaznivih dejanj

Pokličite 863-423!

Pred enim letom je bil v Velenju ustanovljen Center za pomoč žrtvam kaznivih dejanj in je eden izmed enajstih takšnih neprofitnih centrov v Sloveniji, ki jih je ustanovila družba B.& Z., Inženiring za izobraževanje, svetovanje in raziskave v Ljubljani. Njihov projekt Psihosocialna pomoč žrtvam kaznivih dejanj je zastavljen kot eksperimentalni nacionalni program, ki so ga vsestransko podprli Republiški zavod za zaposlovanje, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Ministrstvo za notranje zadeve ter Ministrstvo za pravosodje. V vseh teh centrih po Sloveniji nudijo žrtvam kaznivih dejanj brezplačno in zaupno pomoč posebej usposobljeni svetovalci, mentorji in prostovoljci, in to ob vsakem času, tudi na domu žrtve, posredujejo pri policiji, pomagajo z zagovorništvom.

Damjana Rednak: "Največkrat ljudje potrebujejo našo pomoč zaradi nasilja v družini."

Takole so zapisali v svojo zloženko!

"Kazniva dejanja, zločini, prekrški, nesreče, stiske, nepredvidljive nevarnosti se lahko pripetijo vsakomur in normalno je, da vse to pušča posledice. Ne glede na to, ali ste žrtev vi, član vaše družine ali vaš prijatelj, ste lahko ob nasilju globoko prizadeti. Šok lahko povzroči nepopisno žalost, jok, pretresečnost, jezo, občutek osamljenosti, nemoči, tudi krivde. Lahko občutite tudi fizične posledice, kot so nespečnost, glavoboli, nenehna utrujenost, slabost, izguba apetita ali pa pretirana želja po hrani. Takšni in še drugi podobni simptomi so lahko nenormalne posledice nenormalnih dogodkov. Že pogovor o tem lahko pomaga. Tega, kar ste doživeli, ne moremo popraviti, lahko pa vam pomagamo, da se vaše počutje ne bo slabšalo in vaše trpljenje stopnjevalo. Nudimo vam

čustveno in praktično podporo, občutek varnosti, vas sprejemamo z naklonjenostjo, razumevanjem, posredujemo vam informacije, pomembne za reševanje vaših težav, vam pomagamo iskati možne rešitve in svetujemo."

O delovanju Centra za pomoč žrtvam kaznivih dejanj v Velenju smo se pogovarjali s svetovalko v tem centru Damjano Rednak.

Rudar: "Kako je po vašem mnenju z nasiljem v naši družbi? Ga je res vse več, in to tudi v okoljih, družinah, v katerih je lahko nasilje zelo prikrito?"

Rednak: "Nasilja je res vse več, ljudje pa so tudi bolj ozaveščeni in o njem več govorijo, ga več prijavljajo, iščejo pomoč v centrih, kakršen je naš. Tudi mediji o nasilju pišejo, govorijo. V našem centru je bilo tudi v poletnih, dopustniških mesecih prijavljenih veliko primerov nasilja. Pravzaprav bi lahko pričakovali, da bo v tem času nasilja manj, vendar ni bilo tako, verjetno tudi zato, ker so vrata drugih institucij zaradi dopustov bolj kot ne zaprta in ljudje niso našli pomoči. Še zlasti je bilo v poletnih mesecih veliko nasilja med sosedi, v času počitnic je bilo odkritih tudi več spolnih zlorab v družinah. Sploh je res veliko nasilja znotraj družin. Ves čas nekatere ljudi spremljajo tudi socialne stiske."

Rudar: "Za kakšno vrsto nasilja gre največkrat pri ljudeh, ki poiščejo pomoč v vašem centru?"

Rednak: "Največkrat ljudje potrebujejo našo pomoč zaradi nasilja v družini. Predvsem nas pokličejo, obiskujejo ženske, tako zaradi psihičnega, fizičnega in tudi spolnega nasilja. Še zlasti veliko nasilja se dogaja v ločenih družinah. To je v primerih, ko se mož in žena ločita, a še naprej oba živita v istem stanovanju. Ženske se preprosto nimajo kam odseliti, so v finančni stiski, ker imajo minimalne dohodke, možje jim za otroke ne plačujejo preživnin. Torej ženske z otroki vztrajajo v nevzdržnih razmerah, ker nimajo druge možnosti."

To je velik problem, še večji pa zato, ker pri dodelitvi socialnih stanovanj tovrstnih stisk zaenkrat še ne upoštevajo, bi pa se naj v kratkem to spremenilo. Tudi varne hiše, v katere lahko v kriznih situacijah naselimo žrtve, niso vedno najboljša rešitev, saj ne sprejemajo otrok moškega spola, starejših od 12. let. Poleg tega takšne hiše niso vedno v kraju, kjer ima ženska zaposlitev in otroci šolo. V Velenju varne hiše ali varnega stanovanja sploh nimamo. Zaenkrat je vse še pri besedah, tako o možnosti pridobitve manjšega stanovanja v prenovljenem velenjskem samskem

domu, ki je pred leti nudil zatočišče begun-
cem, kot pri obljubi župana mestne občine
Velenje, da bi lahko uredili kakšno hišo kot
zatočišče žrtvam kaznivih dejanj. Če bi
vendarle našli primeren objekt, bi ga lahko
uredili tudi z denarjem sponzorjev. Župan
bi pri tem moral povleči odločilne poteze.

Veliko je tudi primerov sporov in nasilja
med sosedi, recimo zaradi meje, ozemlja.
V družinah, sorodstvu prihaja do sporov,
nasilja zaradi dedovanja, oporok. Ljudje
nas pokličejo tudi zaradi izsiljevanja, na-
silja zaradi neporavnanih denarnih dolgov.

Sicer pa imamo zbrane tudi številčne po-
datke. Tako je v času od 1. julija lani do 23.
julija letos 129 oseb poiskalo našo pomoč,
med njimi 85 žensk, 38 moških in 6 otrok. V
63. primerih je bila naša intervencija zelo
nujna, 443-krat je šlo za nujno intervencijo
in v 248. primerih za intervencijo po dogo-
voru. 91 je bilo primerov duševnih stisk in
motenj, 51 primerov nasilja v družini, 45
primerov raznih oblik psihičnega in
fizičnega nasilja med odraslimi, v 42. pri-
merih je šlo za socialne stiske, 28-krat za
zlorabe in trpinčenja, 24-krat za nasilje in
krivice inštitucij, 20 je bilo premoženjskih
deliktov, 10-krat smo naleteli na spolno na-
silje odraslih in 10-krat smo nudili pravno
pomoč in informacije."

Rudar: "Kako nekomu, ki je bil ali je žrtev
nasilja, lahko pomagata?"

Rednak: "Osnova našega dela je podpora.
Žrtvi prisluhnemo, se zanjo zanimamo, ji
damo vedeti, da so zanjo naša vrata odprta.
Pri nas naj se žrtev počuti sproščeno,
lahko nam zaupa. Včasih smo
tukaj predvsem zato, da poslušamo, in
marsikomu že to pomaga. Zelo pomem-
ben pa je tudi drugi del našega dela, to je
trijaža, usmerjanje. Vemo, kam moramo
žrtev napotiti, kje ji lahko pomagajo. Torej
poznamo delo Centra za socialno delo, po-
licije, zdravstvenih domov in smo z njimi
tudi v stiku. Trijaža pomeni tudi, da pozna-
mo vse nevladne organizacije, ki nudijo
žrtvam nasilja pomoč, varne hiše. Pove-
zujemo se tudi z družinami, ki so pri-
pravljene žrtvi nasilja ponuditi možnost
bivanja, tudi brezplačno. Takšne družine v
Velenju so."

Rudar: "Deluje tudi skupina za samopo-
moč. Kako poteka delo v njej in kako lah-
ko takšna skupina pomaga
posamezniku?"

Rednak: "Od začetka maja deluje v našem
centru skupina za samopomoč žrtvam na-
silja v družini. Zaenkrat nas je v njej pet.
Takšne skupine delujejo glede na potrebe.
Ustanovimo jih, ko se zbere nekaj ljudi s
podobnimi problemi. Znotraj skupine se
pogovarjamo, žrtve se učijo iz izkušenj,
drug drugemu pomagajo z zgledom in
načinom reševanja svojih težav. Člani sku-

pine si torej medsebojno pomagajo. Do-
govorimo se, denimo, da bomo prebrali
kakšno knjigo, potem pa se o njej pogovo-
rimo, se iz nje kaj naučimo. Tudi na plavan-
je smo se že skupaj odpravili.

To je prva takšna skupina, ki jo vodim, in je
zelo zaživela, med njenimi člani so se
ustvarile pristne, prijateljske vezi. Upošte-
vamo pravila, za katera smo se dogovorili,
recimo, kdaj se dobivamo, ali bo skupina
odprtega ali zaprtega tipa, kar je še zlasti
pomembno za tiste, ki so manj samoza-
vestni. Naša skupina se srečuje enkrat te-
densko v prostorih našega centra."

Rudar: "Žrtvam kaznivega dejanja lahko
pomagate tudi z zagovorništvom. Kako
poteka ta oblika pomoči?"

Rednak: "Če žrtev želi, ji nudimo tudi zago-
vorništvom. To pomeni, da jo spremljamo,
kamorkoli se nameni, bodisi na policijo, in
smo ji tam v oporo, psihično in fizično.
Trudimo se tudi, da bi lahko bili ob žrtvi na
sodišču, kot poslušalci v njeni bližini.
Nedvomno so procesi na sodišču ali na
policiji za žrtev travmatični. Marsikdo se
prav zaradi tega ne odloči za prijavo."

Rudar: "Kje imate svoje prostore, koliko
svetovalcev deluje v velenjskem centru
za pomoč žrtvam kaznivih dejanj in kako
ste dosegljivi za ljudi, ki potrebujejo vašo
pomoč?"

Rednak: "Naši prostori so na Efenkovi 61 v
Velenju, to je v Domu učencev, v stolpiču
B. V centru delava dva svetovalca, moj so-
delavec je Edi Rošker, prostovoljec pa
zaenkrat nimamo. Prek telefona 863-423
smo dosegljivi 24 ur na dan, v centru pa
delamo od 8. do 20. ure."

Dragica Marinšek

Nasilje

Obstajajo podatki, da se na-
silje kot kaznivo dejanje dogaja
v vsaki peti slovenski družini in
da je bila v življenju posiljena
vsaka sedma ženska. Ampak
to so zelo blage ocene. Po
mnenju strokovnjakinj v tujini
je posiljena vsaka tretja
ženska. Drugih vrst nasilja je
seveda še več. Psihično na-
silje, na primer, doživlja veliko
ljudi vsak dan. Tudi molk je
lahko nasilje.

Ljudje so prepričani, da obsta-
ja razlika med dobrim in sla-
bim nasiljem, češ otrok, ki ga
udariš po riti, že ve, da je to do-
bro zanj. Obstaja tudi boljši
način: z malčkom se raje mir-
no pogovorite, kar si bo prav
tako dobro zapomnil.

O nasilju vlada v družbi veliko
predsodkov. Tako mnogi me-
nijo, da poniževanje človeka ni
nasilje. Če vas nekdo udari, to
je nasilje, če pa vas nekdo žali,
na vas vpije, to zanj ni nasilje.
Predsodek je tudi, da je včasih
nasilje opravičljivo. Češ, drugi
ljudje me pripravijo do tega,
da sem nasilen. Ali pa: ona
točno ve, na katere gumbe
mora pritisniti, da vzrojim...
Naslednji predsodek je, da ne-
katere ženske potrebujejo na-
silje, saj moški pravijo, da bi že
zdavnaj odšla, če ji nasilje ne
bi bilo všeč.

Andragoško društvo, Univerza za III. življenjsko obdobje Velenje začenja novo sezono

Dodajmo življenje letom

Začenja se novo "šolsko leto" članov Univerze za III. življenjsko obdobje. Tudi letos so sestavili pester program krožkov in družabnih dejavnosti ter zanimiva predavanja. Morda najdete med njimi tematiko, ki vas bo pritegnila v njihove vrste.

Vsako prvo sredo v mesecu vas na sedež Univerze za III. življenjsko obdobje ob 19. uri vabijo na **aktualna predavanja**. O varstvu potrošnikov bodo predavali 3. novembra, o novi pokojninski zakonodaji 1. decembra, o družinskem pravu - razmerjih med zakonci in med starši in otroci 5. januarja prihodnje leto, o postopkih upravnih organov pri odločanju o pravicah in obveznostih strank 2. februarja ter o dohodnini 1. marca.

Vsako tretjo sredo v mesecu boste dobrodošli na drugih izobraževalno-zabavnih dejavnostih (predstavitve dejavnosti društva, novoletno praznovanje, čajanka, ipd.), o katerih boste pravočasno obveščeni.

Prijave v posamezne krožke ter prijave novih članov sprejema animator krožka na prvem srečanju krožka. Prijavite se lahko tudi na sedežu Univerze za III. življenjsko obdobje, **Efenkova 61, vsak torek med 10. in 12. uro ter vsako sredo med 8. do 12. uro in po telefonu 872-050.**

dan/ začetek	ura	krožek	kraj
ponedeljek/18.10.	7.15	Slikanje na svilo I (začetni in nadaljevalni)	Dom za varstvo odraslih, Velenje
18.10.	9.00	Vpliv rudarjenja na življenje v Šaleški dolini (raziskovalno delo)	Velenjski grad
18.10.	9.30	Klekljanje	Univerza za III. življenjsko obdobje
18.10.	11.00	Plavanje	Bazen Velenje
18.10.	15.30	Dodajmo življenje letom	Center za socialno delo Velenje
18.10.	16.00	Lutkovni krožek	Univerza za III. življenjsko obdobje
Vsak 2. ponedeljek, 18.10.	17.30	Skrb za lastno zdravje	Zdravstveni dom Velenje, sejna dvorana
18.10.	18.00	Ohranjanje gibčnosti V	OŠ Gorica Velenje
18.10.	19.00	Ohranjanje gibčnosti IV, moški	OŠ Gorica Velenje
torek/ vsak 2. torek, 19.10.	15.00	Umetnostna zgodovina (nadaljevalni)	Velenjski grad
19.10.	15.30	Ročna dela	Društvo upokojencev Šoštanj
19.10.	16.30	Ohranjanje gibčnosti III	OŠ Livada Velenje
vsak 2. torek, 19.10.	17.00	Zgodovinsko-etnološki krožek	KS Levi breg Velenje
19.10.	17.00	Cvetlični aranžmaji	Dom za varstvo odraslih Velenje
19.10.	18.00	Ohranjanje gibčnosti IV	OŠ Gorica Velenje
19.10.	18.00	Plesni krožek	Center za izobraževanje in usposabljanje Velenje
19.10.	18.00	Pogovorna angleščina	OŠ MPT Velenje
19.10.	18.00	Računalniški krožek (začetni in nadaljevalni)	Šolski center Velenje (srednja zgradba)
sreda/20.10.	10.15	Angleščina	Univerza za III. življenjsko obdobje
vsako 2. sredo, 20.10.	8.00	Svila II (začetni in nadaljevalni)	Ljudska univerza Velenje
20.10.	11.00	Nemščina	Ljudska univerza Velenje
20.10.	16.00	Slovenska lončarska tradicija	Topolšica 76
20.10.	16.00	Slovenske ljudske vezenine	Univerza za III. življenjsko obdobje
20.10.	17.00	Ohranjanje gibčnosti I	OŠ Livada Velenje
20.10.	17.50	Ohranjanje gibčnosti II	OŠ Livada Velenje
20.10.	18.00	Rekreacija	Šolski center Velenje
četrtek/ 21.10.	10.00	Pogovorna nemščina	Šolski center Velenje
21.10.	10.00	Angleščina	
vsak 2. četrtek, 21.10.	10.00	Krožek za slovensko literaturo in jezik	Univerza za III. življenjsko obdobje
vsak 2. četrtek, 21.10.	14.00	Pohodništvo	Avtobusna postaja Velenje
vsak 2. četrtek, 28.10.	14.00	Planinarjenje	Avtobusna postaja Velenje
vsak 2. četrtek, 21.10.	15.30	Zdrava prehrana	Šolski center Velenje (srednja zgradba)
vsak 2. četrtek, 21.10.	17.00	Vrtnarski krožek	Univerza za III. življenjsko obdobje Velenje
vsak 2. četrtek, 21.10.	17.00	Sadjarski krožek	Univerza za III. življenjsko obdobje Velenje
21.10.	17.00	Likovni krožek	OŠ MPT Velenje
petek/ 22.10.	9.00	Komunikacija v družini in družbi	Univerza za III. življenjsko obdobje Velenje

Znanje - naložba za prihodnost

Ljudska univerza Velenje, ki deluje v okviru Andragoškega zavoda, praznuje letos oktobra 40-letnico delovanja. Ponaša se s 130 oblikami izobraževanja, ki jih je lani obiskovalo 2130 udeležencev in skupaj preživelo v različnih izobraževanjih več kot 8000 ur. Nenehno dvigujejo kakovost izobraževanja s sodobnimi metodami učenja in učnimi pripomočki, letos spomladi pa so v okviru Ljudske univerze Velenje odprli tudi središče za samostojno učenje.

Središča za samostojno učenje so začela nastajati pred šestimi leti v okviru projekta Andragoškega centra Slovenije in finančni podpora Ministrstva za šolstvo in šport. Velenjsko središče je eno od uspešnejših v Sloveniji in vanj je v nekaj mesecih, kolikor je odprto, vpisanih 267 učencev.

V Sloveniji je okoli 30 takšnih središč; nastajajo nova, nekatera tudi ugasnejo. Njihovo življenje je namreč zelo odvisno od zanimanja ljudi v okolju, kjer delujejo. Središče za samostojno učenje je, kot že njegovo ime pove, namenjeno ljudem, ki jim ne ustreza učenje v skupini, ki imajo svoj tempo in čas učenja, ki doma nimajo primerne prostora ali opreme za učenje. Učna mesta v središču so namreč opremljena s sodobno učno tehnologijo - z avdio in video pripomočki, multimedijijskimi računalniki in posebnimi programi, primernimi za samostojno učenje. Kljub temu učenci pri delu niso sami. Vodja središča jim individualno svetuje pri učenju, uporabi ustreznih gradiv in tehnologije ter nudi tehnično pomoč pri uporabi učne tehnologije.

V velenjskem središču imajo sedaj na voljo programe za samostojno učenje jezikov za različne stopnje predznanja (angleščine, nemščine, italijanščine, francoščine in španščine), matematike, računalništva, programe komunikacije in osebnostne rasti ter umetnosti učenja. Na voljo so tudi slovarji, učbeniki in drugi pripomočki. Vse naštetu lahko učenci uporabljajo samo v središču, pomembno pa je, da je uporaba učne tehnologije in gradiva brezplačna.

Obisk v središču za samostojno učenje morate, seveda, najaviti, učno mesto pa lahko uporabljate kolikor časa hočete oziroma dokler je na voljo, a najmanj eno polno uro. Starostnih omejitev ni, saj imajo računalniške programe za učenje tujih jezikov tudi predšolskih otrok. Programe nenehno dopolnjujejo in nad-

grajujejo z bogato ponudbo na tržišču.

"Središče za samostojno učenje je odprto vsak dan med 8. in 20. uro, njegovi obiskovalci pa so vseh starostnih in drugih kategorij," je povedala direktorica Ljudske univerze profesorica Mirjana Šibanc. "Skoraj tri četrtine je žensk, 35 odstotkov je starih do 20 let, 38 odstotkov starih do 40 let in skoraj tretjina starejših od 40 let. Večinoma so Velenjčani, tretjina pa jih prihaja iz okoliških krajev, predvsem iz sosednjih občin Šoštanj in Šmartno ob Paki. Po izobrazbi prevladujejo dijaki srednjih šol, sledijo jim osnovnošolci. V štirih desetletjih iščejo nova znanja zaposleni, nato učenci in dijaki, kar v 19 odstotkih pa tudi brezposelni.

Središče deluje od 9. aprila letos in vsi dvomi pred njegovim zagonom - velika investicija, konkurenca znotraj lastne hiše, kolikšno je sploh povpraševanje in želja po tovrstnem pridobivanju znanja - so ovrženi. Danes smo prepričani, da smo se odločili prav. Obiskovalci središča so zadovoljni in prihajajo vedno novi," je sklenila Mirjana Šibanc.

Mirjana Šibanc

SREDIŠČE ZA SAMOSTOJNO UČENJE

BREZPLAČNO
UČENJE
TUJIH JEZIKOV
IN PRIDOBIVANJE DRUGIH ZNANJ

NAJAVITE SE NA TELEFON: 897 17 88

Otroški obrazi

V 5. in 6. letošnji številki Rudarja smo vas povabili skupaj s podjetjem Foto Zoom k sodelovanju na natečaju za počitniške fotografije. Lani smo ta natečaj razpisali prvič in odziv je bil bolj skromen. Letos pa ste nas prijetno presenetili, saj nam je do 20. septembra 15 avtorjev poslalo 29 fotografij. Ocenil in izbral jih je direktor Foto Zooma Aleš Dolinar, ki je prispeval tudi nagrade.

Takole so razdeljene:

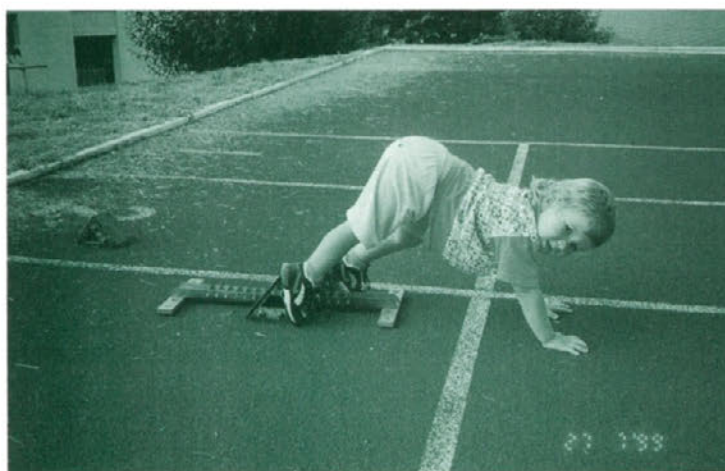
- 1. nagrada** - fotoaparater Canon BF80 v vrednosti 15.000 SIT: **Vinko Bastelj**,
- 2. nagrada** - torba Kodak s filmom in baterijami v vrednosti 8.000 SIT: **Šaćir Brkič**,
- 3. nagrada** - fotografske storitve v vrednosti 5.000 SIT: **Darjo Pungartnik**,
- 4. - 10. nagrada** - filmi, albumi, povečave max. 30x40 cm: **Renata Vajdič, Marjana Zagode, Štefan Mardjetko, Drago Kolar, Tomo Lipnik, Lojze Vrenčur, Simona Ferarič**.

Ostali sodelujoči prejmejo film Kodak: **Husein Djuherič, Slavko Hostnik, Mila Ostojič in Jožica Peterlin**.

Nagrajenci lahko nagrade dobijo ob predložitvi svoje osebne izkaznice v poslovalnici Foto Zoom v nakupnem centru Velenje vsak delovni dan med 8. in 20. uro. Fotografije, s katerimi ste sodelovali na natečaju, pa dobite v uredništvu Rudarja.

Zahvaljujemo se vam za sodelovanje in vam iskreno čestitamo!

Uredništvo Rudarja

Tečaji, tečajji...

Odbor za kulturo vabi k vpisu v naslednje tečaje:

otročka likovna kolonija,

nadaljevanje, cena je 2.000 SIT, prijave zbira Majda Korenič, PLP, telefon 8981-357, informativni sestanek s starši bo v ponedeljek, 18. oktobra 1999, ob 17. uri v Mayerjevi vili v Šoštanju;

tečaj slikanja,

nadaljevanje, cena je 3.000 SIT za zaposlene v Premogovniku, 5.000 SIT za zunanje tečajnike, tečaj vodi akademski slikar Milan Todič;

plesni tečaj,

nadaljevanje, prvi večer v ponedeljek, 11. oktobra 1999, ob 19. uri v sindikalni dvorani v Prelogah, informacije in prijave zbira Robi Kožar.

Odbor za kulturo organizira ogled koncerta

Joea Cockerja

v Ljubljani v nedeljo, 7. novembra 1999, v hali Tivoli.

Cena vstopnice s prevozom je 5.000 SIT, za zunanje 6.000 SIT.

Odhod ob 17. uri izpred Rdeče dvorane.

Prijave: Robi Kožar, 12-79 do 18. oktobra

Zahvala

*Srce te kliče in ječi:
"Kje moj dragi očka si?"
Ostalo grenko je spoznanje,
to je resnica, niso sanje,
da te nazaj več ne bo,
ker si za vedno vzel slovo.
Spočij si žuljave dlani,
za vse še enkrat hvala ti.
Dobrota tvojega srca
nikdar ne bo pozabljena,
pustil za sabo si sledove
pridnih rok, ki jih pomnil bo
še pozni rod.
Ponosen sem, ker sem te imel,
žalosten in otopel,
ker prekmalu sem te izgubil.*

Ob smrti

Ivana Popraska

se zahvaljujemo Premogovniku Velenje za izrečeno sožalje.

sin Boštjan ter drugo sorodstvo

Zahvala

Ob smrti dragega očeta

Maksa Vrabiča

se zahvaljujem sodelavcem v skupini odpraševanja in odvodnjavanja v Jami Škale ter sindikalni podružnici Jame Škale za denarno pomoč in vrnec.

Karel Vrabič

Zahvala

Ob smrti mojega očeta

Stanka Vajde

se zahvaljujem sindikalni podružnici HTZ in sodelavcem pri vzdrževanju v HTZ za denarno pomoč.

sin Franc

**Industrijsko
Ekološki
Muzejsko
Izobraževalni
Center
•••
VELENJE**

Vabimo vas na ogled

Muzeja premogovništva Slovenije.

180 metrov globoko si lahko ogledate 120-letni razvoj velenjskega in slovenskega premogovništva. Preverite, zakaj se je za ogled muzeja od 3. julija do sedaj odločilo že več kot 6.000 obiskovalcev.

Vodstvo muzeja hkrati obvešča vse zaposlene v Premogovniku Velenje, da bodo brezplačne vstopnice, ki so jih dobili ob 3. juliju, veljale le do 31. marca 2000.

V Muzeju premogovništva Slovenije vas pričakujejo prijazni vodiči vsak dan, razen ponedeljka, med 9.30 in 17. uro.

Informacije in rezervacije: Muzej premogovništva Slovenije, 063/870-997 in Turistična agencija GOST, 063/855-336.

6. SPAR evropsko prvenstvo v krosu

Maja lani so delegati na kongresu Evropske atletske zveze /EAA/ izbrali Atletski klub Velenje za organizatorja 6. SPAR evropskega prvenstva v krosu. To je ena izmed štirih največjih atletskih prireditev, ki se vsako leto zvrstijo v Evropi. Prireditve bo 12. decembra letos na progi za kros ob Škalskem jezeru v Velenju in priprave nanjo že pospešeno tečejo. To med drugim lahko vidijo vsi, ki tečejo ali hodijo ob Škalskem jezeru, saj je proga za kros že pripravljena /na sliki/.

Progo so lani novembra prizkusili tekači na odprtem prvenstvu Slovenije v krosu, generalka pred letošnjim evropskim prvenstvom pa bo tudi kros Dela v soboto, 16. oktobra ob 11. uri.

Gost

Gost, d.o.o. Velenje

Silvestrovanje 2000

Hotel Barbara Fiesa

- od 30. 12. 1999 do 2. 1. 2000 - trije polpenzion, gala silvestrovanje, polnočno presenečenje, novoletni ples, kopanje v bazenu, enkrat uporaba savne - cena **35.000 SIT**, za zabavo na silvestrovanju in novoletnem plesu bo skrbel ansambel Roberta Goterja; rezervacije TA Gost, 063/855-336, 855-283 in Hotel Barbara Fiesa, 066/21-790;

Restavracija Jezero

- 31. 12. 1999 ob 20. uri - bogat silvestrski meni, zdravica s šampanjcem, zabava do jutra z ansamblom Rosa - cena **10.000 SIT**; rezervacije Restavracija Jezero, 063/866-462;

Restavracija Klub

- 31. 12. 1999 ob 20. uri - izbran silvestrski meni, silvestrsko presenečenje, glasba bo jutra - cena **11.000 SIT**; rezervacije Restavracija Klub, 063/862-131

Hotel Barbara

v Fiesi vas vabi, da preživite jesen v opojnosti mediteranskega zelenja in udobju hotela, ki vam nudi paket ugodnosti ob izteku leta 1999. Od 2. novembra do 26. decembra vam ponujajo:

vikend paket - 2 polpenzion, kopanje v bazenu, turistična taksa - cena **10.900 SIT** (za bivanje v 4-posteljni sobi dajejo 10-odstotni popust);

3-dnevni družinski paket - 3 polpenzion, kopanje v bazenu, turistična taksa - cena **16.500 SIT**, v spremstvu dveh odraslih plača drugi otrok do 12. leta starosti le 5.000 SIT (za bivanje v 4-posteljni sobi dajejo 10-odstotni popust);

5-dnevni paket za babice, dedke in vnuke - 5 polpenzionov, kopanje v bazenu, turistična taksa - cena **24.900 SIT**, v spremstvu babice in dedka biva otrok do 7. leta starosti brezplačno;

tedenski družinski paket - plačate 6, bivaste 7 dni - 7 polpenzionov, kopanje v bazenu, turistična taksa - cena **34.900 SIT** (za bivanje v 4-posteljni sobi plača prvi otrok do 12. let starosti 15.000 SIT, drugi otrok do 12. let starosti pa 10.000 SIT).

Informacije in rezervacije: TA Gost, 063/855-336, 855-283 in Hotel Barbara Fiesa, 066/21-790.

Gost

Gost, d.o.o. Velenje

zaposli več natarjev in nataric.

Kandidati morajo izpolnjevati naslednje pogoje:
izobrazba ustrezne smeri - natar IV. ali V. stopnje,
delovne izkušnje v strežbi,
znanje slovenskega jezika.

Informacije po telefonu: 063/855-402, 8973-280.

Vloge pošljite na naslov: Gost, d.o.o., Kersnikova 11, 3320 Velenje.

Gost

Gost, d.o.o. Velenje

Celje - skladišče

D-Per
65/1999

5000006995,7

OSREDNJA KNJ. CELJE

COBISS

VAS VABI V PRENOVLJENO RESTAVRACIJO

◆ *Klub* ◆

V SREDIŠČU MESTA

Ponudba, ki preseneča z nizkimi cenami

zajtrki,

malice za vse okuse,

velika izbira svežih solat,

kosila,

več kot 15 vrst pizz,

fast food ponudba.

V a la carte restavraciji bomo z veseljem poskrbeli za pripravo izbranih jedi po vašem okusu, pripravili vašposlovni sestanek, kosilo ali srečanje v krogu prijateljev.

Sprejemamo tudi rezervacije za zaključke ob koncu leta.

Delovni čas: od ponedeljka do sobote od 8. do 22. ure

telefon: 063-862-131

Obiščite nas in radi se boste vračali!

Vabi vas kolektiv restavracije Klub in GOST, d.o.o. Velenje